

ประเทศไทยในเอเชีย^{กับบทบาทของญี่ปุ่น: ศึกษาเปรียบเทียบ เกาหลีใต้และไทย*}

สุวินัย ภารவัลย์

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

1. พัฒนาทางประวัติศาสตร์ของกลุ่มประเทศไทยในเอเชีย^{ใหม่} ตะวันออกโดยสังเขป

การวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์ในการ^{ปรากម្ព}ตัวของกลุ่มประเทศไทยในเอเชีย^{ใหม่} (Newly Industrializing Countries หรือเรียกว่า NICs) ในแคนเอนด์ของโลก (อันได้แก่ เกาหลีใต้ ไต้หวัน สิงคโปร์ และฮ่องกง)

จะต้องวิเคราะห์ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการทุนนิยมในเครือเศรษฐกิจเอเชียตะวันออกตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา ซึ่งมีญี่ปุ่น จีน และประเทศไทยกลุ่มอาเซียนรวมอยู่ด้วย

ประวัติศาสตร์ในการ^{ปรากម្ព}ตัวของกลุ่มประเทศ NICs ในเอเชียนั้นมีความสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ของการไปสู่ชนนิยมพัฒนาแล้ว

* เอกสารเสนอใน การประชุมเชิงปฏิบัติการของ NIED ครั้งที่ 16 เรื่อง “ประเทศไทยเป็น NICs แล้วหรือยัง” จัดโดยคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วันที่ 3 ชันนาคม 2527 ณ ห้องประชุมคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ของญี่ปุ่น และเป็นประวัติศาสตร์ของการพัฒนาอย่างไม่สม่ำเสมอของประเทศโลกที่สามในแถบเอเชียตะวันออกนั้นเอง จุดเริ่มต้นของ “เครือเศรษฐกิจเอเชียตะวันออก” เกิดขึ้นพร้อมๆ กับการพัฒนาความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างญี่ปุ่นกับประเทศในแถบดังกล่าวภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในช่วงทศวรรษที่ 1950 ปรากฏการณ์นี้มีขึ้นภายหลังจากที่ญี่ปุ่นได้ใช้ค่าปฏิกรณ์ส่งความให้แก่ประเทศเหล่านั้นแล้ว ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1

จำนวนค่าปฏิกรณ์ส่งความ และระยะเวลาที่ญี่ปุ่นกดให้ให้แก่ประเทศในแถบเอเชียตะวันออก
(ล้านдолลาร์สหรือ)

พม่า	ปี 1955-65 กับปี 1965-77 รวม 340 ล้านдолลาร์
ฟิลิปปินส์	ปี 1956-76 รวม 550 ล้านдолลาร์
อินโดนีเซีย	ปี 1958-70 รวม 223 ล้านдолลาร์
ลาว	ปี 1959-65 รวม 2.8 ล้านдолลาร์
กัมพูชา	ปี 1959-66 รวม 4.2 ล้านдолลาร์
เวียดนามใต้	ปี 1960-65 รวม 39 ล้านдолลาร์
ເກາະລີໄຕ	ปี 1965-75 รวม 300 ล้านдолลาร์
ไทย	ปี 1962-69 รวม 27 ล้านдолลาร์
มาเลเซีย	ปี 1968-72 รวม 8 ล้านдолลาร์
สิงคโปร์	ปี 1972-76 รวม 6 ล้านдолลาร์

เป้าหมายในการใช้ค่าปฏิกรณ์สังคมของญี่ปุ่นที่สำคัญมีอยู่ 3 ประการคือ (1) พื้นฟูความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับเหล่าประเทศในเอเชียตะวันออก โดยเริ่มด้วยการรับผิดชอบความเสียหายทางสังคมที่ญี่ปุ่นก่อขึ้นในประเทศเหล่านั้น (2) ช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเหล่านั้น โดยนำค่าปฏิกรณ์ส่วนใหญ่ไปใช้ในการสร้างพื้นฐานเศรษฐกิจ และโรงงานอุตสาหกรรม ในขณะเดียวกันก็เป็นการจัดวัสดุอุปกรณ์ที่ล้ำสมัยแล้ว ทำให้สามารถปฏิรูปเทคโนโลยีได้เร็วขึ้น และ (3) เป็นการยึดกุมและขยายตลาดสำหรับสินค้าอุตสาหกรรมส่งออกของญี่ปุ่น อันเป็นการสร้างตลาดที่ค่อนข้างแน่นอนและระยะยาวเพื่อรองรับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่น ซึ่งมีอัตราการเติบโตที่สูงมากในระยะแรก (ปี 1955-65) และเป็นการแสวงหาอุปสงค์ใหม่เพื่อทดแทน “อุปสงค์พิเศษ” จากสังคมเกษตริที่เพิ่งหมดไป

การซัดใช้ค่าปฏิกรณ์สังคมของญี่ปุ่นนี้ในระยะยาวแล้วกลับให้ผลประโยชน์แก่การพัฒนาทุนนิยมของญี่ปุ่นหลังสังคมโลกที่ 2 เองเป็นอย่างมาก ในแห่งของการเปิดตลาดต่างประเทศแห่งใหม่ (เอเชียตะวันออกเฉียงใต้) นอกเหนือจากตลาดในอเมริกา ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นฐานทางเศรษฐกิจที่รองรับการขยายตัวของทุนนิยมญี่ปุ่นในช่วงระหว่างปี 1955-70

แต่พอเริ่มย่างเข้าศตวรรษที่ 1960 เป็นต้นมา ก็เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงทางนโยบายเศรษฐกิจ

ในหมู่ประเทศเอเชียตะวันออก ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้อาจเรียกได้ว่าเป็นการมุ่งสร้างเศรษฐกิจประชาชาติที่เป็นเอกเทศโดยผ่านกระบวนการพัฒนาอุตสาหกรรม ซึ่งนโยบายหลักทางเศรษฐกิจนี้สามารถสรุปได้ว่า ๆ เป็นดังต่อไปนี้ (1) สร้างแผนพัฒนาเศรษฐกิจระยะยาวประมาณ 4-5 ปี (2) นำเงินทุนที่ได้จากการค้าการการเงินสากล (เช่น ธนาคารโลก) มาใช้ในการสร้างพื้นฐานเศรษฐกิจเพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ทดสอบการนำเข้าหรืออุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก (3) มุ่งสร้างระบบเศรษฐกิจที่สามารถเพิ่มระดับรายได้ประชาชาติและแก้ปัญหาดุลการชำระเงินได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องพึ่งความช่วยเหลือจากอเมริกา

แนวโน้มการสร้างแผนพัฒนาเศรษฐกิจ เช่นที่ว่าในช่วงต้นศตวรรษที่ 1960 ในเวลาเกือบจะพร้อม ๆ กันในหมู่ประเทศเอเชียตะวันออก (ดังตารางที่ 2) ซึ่งสาเหตุของการเกิดแผนพัฒนาเศรษฐกิจนี้อาจอธิบายได้ทั้งจากเงื่อนไขภายในและภายนอกของประเทศเหล่านั้น กล่าวคือสาเหตุภายในมาจากความเชื่อของพวกรุ่นนำประเทศในขณะนั้นที่เห็นว่า การทำให้เป็นอุตสาหกรรมจะนำมาซึ่งความคิวไลซ์ทัดเทียมนานาชาติและความมีเอกสารทางเศรษฐกิจโดยมีตัวอย่างของประเทศพัฒนาแล้วเป็นแบบอย่างส่วนสาเหตุภายนอกเป็นสาเหตุทางการเมืองเป็นหลัก นั่นคือสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นผู้นำของระบบทุนนิยมโลกขณะนั้นเห็นว่า ถ้าประเทศเหล่านั้น

ตารางที่ 2
แผนพัฒนาเศรษฐกิจของเหล่าประเทศเอเชียตะวันออก

ประเทศ	ชื่อแผน	ระยะเวลา (ปี)	เป้าหมายการเติบโต (% ต่อปี)	จำนวนลงทุน (ล้านดอลลาร์)	สัดส่วนท่องพาความช่วยเหลือ (%)
เกาหลีใต้	แผน 5 ปี ครองที่ 1	1962-66	7.1	2,499 (1,389)	57 (81)
ไต้หวัน	แผน 4 ปี ครองที่ 3	1961-64	8.0	(1,254)	(44)
อินโดนีเซีย	แผน 8 ปี	1961/62-68/69	3.5	(5,250)	(26)
ไทย	แผน 5 ปี ครองที่ 1	1961-66	5.0	(1,024)	(32)
ฟิลิปปินส์	แผน 5 ปี	1963-67	6.0	3,630 (800)	30
สิงคโปร์	แผน 4 ปี	1961-64	—	(284)	(32)
มาเลเซีย	แผน 5 ปี ครองที่ 2	1961-65	3.8-4.6	1,647 (702)	(27)

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเดือนเป็นภาระสูงขึ้น

ที่มา : กระทรวงคมนาคมญี่ปุ่น “สภาพความร่วมมือทางเศรษฐกิจในบังจุน และบัญชา”

พัฒนาทางเศรษฐกิจได้จะทำให้ประเทศเหล่าที่มีภูมิศาสตร์ต่างกันนี้แบ่งมืออรับความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและทางการทหารแต่อย่างเดียว ท่าทีของสหรัฐเช่นนี้เป็นท่าทีที่ตอบโต้ต่อ “ขบวนการเคลื่อนไหวปลดปล่อยประชาชน” ในเหล่าประเทศเอเชียตะวันออกที่มีแนวโน้มพุ่งชนสูงในช่วงนั้นเอง แผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเหล่านี้คือตัวตนที่เป็นรูปธรรมของ “Millikan Rostow Plan” (1957) อันเป็น “บทเสนอก่อนดำเนินนโยบายต่างประเทศ

เทคโนโลยีประสมิตร” ของสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีใจความสำคัญดังนี้คือ

(1) สร้างแผนพัฒนาเศรษฐกิจที่เหมาะสมและเป็นไปได้ด้วยให้ความหวังและความพึ่งแก่ประชาชนของประเทศเหล่านั้น และอย่างสอดคล้องกับขั้นตอนการพัฒนาเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ โดยที่สหรัฐและประเทศพันธมิตรจะให้การสนับสนุนแผนงานนี้อย่างเต็มที่

(2) แผนนี้จะเป็นไปได้ต่อเมื่อจะต้องมีกลุ่มผู้นำหนุนที่มีความปรารถนาจะแบกรับแผนงานพัฒนาเศรษฐกิจนี้ให้ปรากฏเป็นจริงขึ้นใน

แต่ละประเทศ และจะต้องมีไว้ที่อันกว้างขวางให้พวกรเข้าเคลื่อนไหวทางทางด้านเศรษฐกิจ และการเมือง (การบ่มเพาะพวกรักเรียนนอกจากสหรัฐที่จะมาเป็นเทคโนโลยี)

(3) การผลักดันแผนพัฒนาที่จะต้องไม่เป็นแบบต่างคนต่างทำในประเทศต่าง ๆ แต่จะต้องเป็นไปอย่างเกี่ยวเนื่องสอดคล้องซึ่งกันและกันภายใต้ระบบการแบ่งงานสากล (แผนพัฒนาที่ทำให้ประเทศไทยเหล่านี้ถูกดึงเข้าไปในระบบทุนนิยมโลกมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม)

หลังจากที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจเหล่านี้ดำเนินไปเป็นเวลา 10 กว่าปี คือตั้งแต่ปี 1962 จนถึงปี 1973 ที่เกิดวิกฤตการณ์นามัน ประเทศไทยนิยมในเอเชียตะวันออกที่ใช้แผนพัฒนาเหล่านี้ (อันได้แก่ เกาหลีใต้ ไต้หวัน ฮ่องกง สิงคโปร์ มาเลเซีย พลิบปินส์ ไทย และอินโดนีเซียนั้น) ก็สามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้คือ (1) กลุ่มที่ค่อนข้างประสบความสำเร็จในการทำให้เป็นอุดสาหกรรมกับการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม อันได้แก่ เกาหลีใต้ ไต้หวัน ฮ่องกง สิงค์โปร์ กับ (2) กลุ่มที่ประสบความสำเร็จน้อยกว่าในการทำให้เป็นอุดสาหกรรมกับการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม อันได้แก่ มาเลเซีย พลิบปินส์ ไทย และอินโดนีเซีย (ดูตารางที่ 3)

สิ่งที่น่าสังเกตก็คือว่า พร้อม ๆ กับการเริ่มต้นของกระบวนการทำให้เป็นอุดสาหกรรมในต้น

ทศวรรษที่ 1960 ของประเทศไทยในเอเชียตะวันออกเหล่านี้ ฝ่ายญี่ปุ่นก็ได้มีการปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพที่เริ่มเปลี่ยนแปลงไปในประเทศไทยเหล่านี้ด้วย กล่าวคือ เมื่อการชาติใช้ค่าปฏิกรณ์ส่งคุณของญี่ปุ่นลดลงมาลง ญี่ปุ่นก็ขยายการส่งออกไปสู่ประเทศไทยเหล่านี้ พร้อม ๆ กันนั้นก็เริ่มให้มีการกู้เงินเยน ให้เครดิตการส่งออก และเพิ่มการลงทุนโดยตรงในประเทศไทยเหล่านี้ สิ่งที่ทำให้มีการก่อตั้งเหล่าองค์กรที่เกี่ยวข้องกับ “ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ” ของญี่ปุ่นเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากในช่วงนี้ ซึ่งจุดประสงค์ในการก่อตั้งองค์กรเหล่านี้คือ การช่วยเหลือทางด้านเงินทุน อุปกรณ์ และการบ่มเพาะบุคลากรที่จำเป็น สำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยเหล่านี้ โดยมีการแบ่งงานกันทำระหว่างญี่ปุ่นกับอเมริกา-ยุโรปในรูปที่ว่า ทางฝ่ายอเมริกา-ยุโรปทำการบ่มเพาะพวกรเทคโนโลยีและอุปกรณ์ ให้แก่ประเทศไทยที่จำเป็นในการบริหารแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ส่วนญี่ปุ่นทำการร่วมเพาะนักเทคนิค (วิศวกร) เสียเป็นส่วนใหญ่

ตารางที่ 4 ต่อไปนี้เป็นการแสดงถึง สัดส่วนของการช่วยเหลือ กับสัดส่วนของการพัฒนาที่นำเข้าของญี่ปุ่นและอเมริกา ในประเทศไทย กับประเทศไทย เกาหลีใต้ ในช่วงระหว่างปี 1966 - 1971.

ตารางที่ 3

ส่วนราชการท่าเหมืองอุตสาหกรรม กับอัตราการเจริญเตบโตของงบประมาณในรายชีวะรวมออก (% ต่อตัวรี)

หน่วยงบ / GDP	การผลิตในอุตสาหกรรม			การส่งออก / GDP			อัตราการเจริญเตบโตของงบประมาณออก (% ต่อตัวรี) ก. 1962-73	GDP ต่อหัว ในปี 1972 (ค่าถูกปรับ ให้เท่ากัน)
	1962	1968	1973	1962	1968	1973		
เกษตร	14.1	26.1	23.6	14.7	20.8	24.3	5.2	13.3
ผู้สื่อสาร โทรทัศน์	15.1	22.0	26.1	N.A.	23.7	32.4	13.1	23.6
ยุทธวิธี	N.A.	15.9	22.2	N.A.	N.A.	33.0	N.A.	49.1
ยุทธวิธี	11.1	17.3	33.0	10.2	16.6	24.8	14.4.1	83.4
สิ่งคงที่	16.0	14.2	20.9	N.A.	1.4	13.9	45.9	87.5
มนต์เสน่ห์	17.4	20.1	18.0	16.6	15.9	17.5	12.7	91.4
มนต์เสน่ห์	15.8	23.5	20.4	14.1	15.3	17.1	17.0	87.5
มนต์เสน่ห์	N.A.	8.9	18.3	N.A.	8.6	8.6	N.A.	10.9
มนต์เสน่ห์							18.0	18.0
							7.5	7.5
							100	100

หมาย : “ราษฎร์ต้องการใช้ประโยชน์” ประจำปี 1973 (ภาษาญี่ปุ่น)

ตารางที่ 4
สัดส่วนการซ่อมเหลือกับสัดส่วนการพึ่งพาการนำเข้า (%)

		1966	1967	1968	1969	1970	1971
ไทย	● สัดส่วนการซ่อมเหลือของญี่ปุ่น	8	6	4	23	24	28
	● สัดส่วนการซ่อมเหลือของอเมริกา	43	69	76	58	53	57
	● สัดส่วนการพึ่งพาการนำเข้าของญี่ปุ่น	35	36	34	37	37	37
	● สัดส่วนการพึ่งพาการนำเข้าของอเมริกา	16	16	19	15	15	14
มาเลเซีย	● สัดส่วนการซ่อมเหลือของญี่ปุ่น	15	21	30	32	32	41
	● สัดส่วนการซ่อมเหลือของอเมริกา	71	74	67	67	65	57
	● สัดส่วนการพึ่งพาการนำเข้าของญี่ปุ่น	24	28	28	27	29	31
	● สัดส่วนการพึ่งพาการนำเข้าของอเมริกา	35	31	31	29	29	28

ที่มา : NIHON KEIZAI SHINBUN, 27/2/1974.

วิกฤตการณ์น้ำมันครั้งที่ 1 ในปี 1973-74 ที่ทำให้เกิดภาวะถagnation แก่เศรษฐกิจโลกนั้น ก็ ส่งผลกระทบเชิงลบอย่างลึกซึ้งต่อกลุ่มประเทศทุนนิยมในเอเชียตะวันออกด้วยเช่นกัน อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศในเอเชียตะวันออกที่เคยเป็นมาอย่างรวดเร็วตั้งแต่กลางทศวรรษที่ 1960 เป็นต้นมา (โดยผ่านการกู้ยืมเงินและการลงทุนจากต่างประเทศ)

ได้เริ่มประสบกับภาวะที่เฉื่อยชาลง จนมีข้อยกเว้นก็แต่ประเทศไทยได้ ได้หวน ย่องกงและสิงคโปร์ ที่สามารถผ่านพ้นวิกฤตการณ์น้ำมันครั้งที่ 1 ไปได้อย่างค่อนข้างราบรื่นเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ทั้ง ๆ ที่ประเทศเหล่านี้ต่างก็ประสบกับวิกฤตการณ์น้ำมันเช่นเดียวกัน (โปรดดูตารางที่ 5 ประกอบ) นายของประเทศไทย “นิคส์อาเซีย”

ตารางที่ ๕

อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศทุนนิยมในเอเชียตะวันออก (%)

	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
เกาหลีใต้	6.1	15.3	8.3	8.1	13.9	10.1	11.3	7.1
ไต้หวัน	13.2	12.9	1.1	4.8	13.7	9.8	13.4	7.8
ฮ่องกง	9.7	15.8	1.8	2.2	18.8	10.2	10.2	8.6
สิงคโปร์	13.4	11.5	6.3	4.1	7.5	7.9	8.6	9.4
มาเลเซีย	9.4	11.7	8.3	0.8	11.6	7.8	7.5	8.5
พมปีนัส	4.8	8.7	5.3	6.6	6.7	6.9	6.2	6.0
ไทย	4.8	9.4	5.4	7.1	8.7	7.2	10.1	7.0
อนโตโนเชีย	9.4	11.3	7.6	5.0	6.9	8.8	6.9	5.4

ที่มา : อ้างจาก KOBAYASHI HIDEO, "SENGONIHON SHIHONSHU GI TO HIGASHI AJIAKEIZAIKEN" (ทุนนิยมญี่ปุ่นหลังสังคมกับเครือเขตเศรษฐกิจเอเชียตะวันออก) สำนักพิมพ์ OCHA NO MIZU SHOBO, ปี 1983, หน้า 161.

ของกลุ่ม 4 ประเทศแรกจึงเริ่มเป็นที่แพร่หลาย ในช่วงครึ่งหลังศตวรรษที่ 1970 นี้เอง และ การแตกตัวออกเป็น "กลุ่มประเทศนิคส์" กับ "กลุ่มประเทศที่ไม่ใช่นิคส์" ภายใต้กลุ่มประเทศทุนนิยมในเอเชียตะวันออก 8 ประเทศนี้ ได้เป็นที่กระจั่งชัดเจนอย่างไม่มีข้อกังขานในช่วงนี้เช่นกัน

2. พัฒนาการของอุตสาหกรรมแบบทุนนิยมของเกาหลีใต้

2.1 ทุนนิยมแห่งรัฐกับเกาหลีใต้

ลักษณะพิเศษของพัฒนาการทุนนิยมของประเทศเกาหลีใต้ภายหลังสังคมโลกครั้งที่ 2

คือ ทุนนิยมแห่งรัฐ (State Capitalism) สำหรับประเทศที่เคยตกเป็นอาณานิคมของญี่ปุ่นอย่างประเทศเกาหลี ภารกิจที่สำคัญที่สุดภายหลังจากการได้รับเอกราชทางการเมืองคือ การสร้างสรรค์เศรษฐกิจประชาชาติที่เศรษฐกิจที่มีแบบวิถีการผลิตทุนนิยมเป็นหลักเป็นตัวของตัวเอง โดยที่กระบวนการสร้างสรรค์เศรษฐกิจประชาชาตินี้จะต้องดำเนินไปภายในกรอบของทุนนิยมโลก และท่ามกลางความสมัพนธ์ทึ่งเครียดของ "สังคมเย็น" ระหว่างระบบ 2 ระบบ อันนำมาซึ่งการแบ่งประเทศเกาหลีออกเป็นเกาหลีเหนือ กับ เกาหลีใต้

รัฐใหม่ของเกาหลีได้ที่เกิดขึ้นภายหลังการพังทลายของระบบอาณานิคมที่ครอบงำโดยญี่ปุ่นในช่วงระหว่างปี 1905-1945 นั้น มีใช้เป็นเพียงโครงสร้างส่วนบนที่เกิดขึ้นมาโดยเงื่อนไขที่กำหนดให้ทางเศรษฐกิจและสังคมเท่านั้น แต่ยังจะต้องเล่นบทบาทในฐานที่เป็นตัวแทนของเจตนารวมของชนชาติ (ผลประโยชน์ส่วนรวม) ในการเป็นผู้แบกรับภารกิจโดยตรงของการสร้างพลังการผลิตประชาชาติด้วย

เราไม่อาจนำทัศนะเกี่ยวกับรัฐแบบง่าย ๆ ที่เห็นว่า “เจตนารวมของรัฐคือเจตนารวมของชนชั้นปักครอง” หรือ “รัฐเท่ากับเครื่องมือกดซึ่ง” มาใช้พิจารณาการก่อตัวทางเศรษฐกิจประชาชาติของประเทศในโลกที่สามหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้ และเรา ก็ไม่อาจใช้ทัศนะเกี่ยวกับรัฐสมัยใหม่ซึ่งมีประสิทธิผลในการวิเคราะห์ประเทศไทยนิยมพัฒนาแล้วที่เป็น “โครงสร้างส่วนบนของสังคมประชาคม (Civil Society)” ซึ่งได้จัดทรัพยากรูปแบบพื้นดิน ลงไว้แล้ว มาใช้ในการวิเคราะห์บทบาทของรัฐในประเทศที่เพิ่งหลุดพ้นจากเอกอัคราณิคมอย่างเกาหลีได้ได้ ทั้งนี้ก็ เพราะว่ารัฐในประเทศไทยเหล่านี้ไม่เพียงแต่เป็นผู้ค้าประกันความคงอยู่ของความสัมพันธ์ทางการผลิตแบบทุนนิยมอย่างเดียวเท่านั้น หากแต่ยังเป็นผู้สร้างความสัมพันธ์ทางการผลิตแบบทุนนิยมนี้โดยตรงซึ่งมาอิกด้วยเพรษชนชั้นของรัฐในเกาหลีได้หลังสังคมโลก

ครั้งที่ 2 มีลักษณะที่ไม่สูงอมพอ เนื่องจากโครงสร้างทางชั้นของประเทศนี้มิได้ถูกกำหนดมาจาก “ทุน” ภายในประเทศ แต่ถูกกำหนดจากชั้นนอก เท่าที่ผ่านมาประเทศนี้มักต้องแตกออกเป็นเสี้ยง ๆ (Disintegrate) โดยพลังจากภายนอก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงภายใต้การปกครองของญี่ปุ่น วัฒนธรรมของเกาหลีถูกกดซึ้งและถูกแทนที่ด้วยวัฒนธรรมญี่ปุ่น ความสัมพันธ์ทางสังคมและทางการผลิตที่มีอยู่เดิม (ระบบศักดินาที่มีการรวมศูนย์มาก) ก็ถูกญี่ปุ่นทำลายลง พากชนชั้นปักครองเดิม (พราชาวงศ์ลีกับพากขุนนาง) ก็ต้องแตกฉานช้านเซ็นลีกไปอยู่ต่างประเทศ จะหลงเหลืออยู่ก็แต่กลุ่มชนชั้นปักครองที่ยอมเป็นพากญี่ปุ่น (Pro-Japanese) หรือให้ความร่วมมือเป็นพันธมิตรกับญี่ปุ่นเท่านั้น แต่แม้กระนั้นพากชนชั้นปักครองชาวเกาหลีกลุ่มนี้ก็หาได้มีตำแหน่งใหญ่โตในระบบราชการขนาดนี้ไม่ ที่ดินของหลวงส่วนใหญ่ถูกญี่ปุ่นรับและนำมาแจกจ่ายหรือขายให้ในราคากูกแก่ชาวญี่ปุ่นที่โยกย้ายภูมิลำเนามาทำมาหากินในเกาหลี ความสัมพันธ์ทางการผลิตของ “เกาหลี” ในช่วงที่ถูกญี่ปุ่นยึดครองนั้นโดยความเป็นจริงแล้วก็คือ ความสัมพันธ์ทางการผลิตที่ถูกทำให้เป็น “ส่วนหนึ่งของระบบเศรษฐกิจของญี่ปุ่น” ในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 นั่นเอง ภายใต้ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ของเกาหลีได้เช่นนี้ จึงไม่มีทางเป็นไปได้เลยที่รัฐใหม่หลังสังคมของเกาหลีได้จะมีพันธุ์ชน

ทางชนชั้นแบบสมัยใหม่ที่แข็งแกร่งได้ สิ่งนี้มีนัยว่าเกาหลីได้ในช่วงหลังสังคมมนุษย์ขาดแคลน ทั้งชนชั้นนายทุนและชนชั้นกรรมกรสมัยใหม่ที่เข้มแข็ง โดยไม่ต้องไปพูดถึงการดำรงอยู่ของสังคมปะชาכםอันเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของโครงสร้างทางชนชั้นแบบสมัยใหม่ สิ่งที่ทำให้ความมุ่งมั่นในการสร้างชาติ และการรวมชาติของคนเกาหลី หรือจิตสำนึกในชนชาติของคนเกาหลីนี้มีความรุนแรงยิ่งกว่าจิตสำนึกทางชนชั้นของคนเกาหลីเสียอีก อันจิตสำนึกนี้ไม่ว่ามันจะเป็นจิตสำนึกทางชนชั้นหรือทางชาติก็ล้วนแล้วแต่เป็นผลลัพธ์ของหนึ่ง บัญญาจึงอยู่ท่าวพลังเหล่านี้จะถูกหักหรือถูกนำไปใช้ในทิศทางใด (แบบ “ทุนนิยม” หรือ “แบบสังคมนิยม”) แต่ไม่ว่าจะถูกนำไปใช้ในทิศทางใดก็ตาม ในช่วงขณะนั้นจะเหลือแต่รัฐ (State) เท่านั้นที่มีศักยภาพพอที่จะเป็นแรงผลักดันประชาชาติ เกาหลីให้ไปสู่การสร้างสรรค์เศรษฐกิจประชาชาติได้ และโดยผลของดุลกำลังการต่อสู้ทางการเมืองในระดับโลก (จากสังคมเกาหลី) ทำให้ประชาชาติเกาหลីถูกชนชั้นนำและถูกนำไปใช้ทั้ง 2 ทิศทาง คือทั้งแบบ “State Capitalism” ในเกาหลីได้ และแบบ “State Socialism” ในเกาหลីเหนือ

บทบาทของรัฐในการเป็นเบื้องหลังกลักอันหนึ่ง (ในกรณีของทุนนิยมคือ ทุนรัฐ ในฐานที่เป็นทุนหลักอันหนึ่ง) ของการสร้างสรรค์เศรษฐกิจประชาชาติหลังสังคมโลกครั้งที่ 2 ของประเทศ

ที่เคยเป็นอาณา尼คอมหรือกึ่งอาณา尼คอมมาก่อนนั้น นับเป็นปรากฏการณ์ที่เปลกใหม่ที่เดียวในประวัติศาสตร์ของ “ส่วนร้อนนอก” ซึ่งไม่เคยหยุดนิ่ง เช่นเดียวกัน เรายังอาจที่จะดูแคลนบทบาทของชนชาติ (ที่มีบทบาทมากกว่าชนชั้นเสียอีก) ในช่วงตอนของการเริ่มต้นสร้างสรรค์เศรษฐกิจประชาชาติของประเทศไทยในโลกที่ 3 ได้

พร้อม ๆ กับการขยายตัวของบทบาททุนนิยมแห่งรัฐในเกาหลីได้ในการสร้างเศรษฐกิจประชาชาติจนประสบความสำเร็จถึงขั้นที่ได้รับสมญานามว่าเป็น “ประเทศไทยอุตสาหกรรมใหม่” Newly Industrializing Countries หรือ NICs) ในปลายทศวรรษที่ 1970 นี้หาได้ทราบเรียบแต่อย่างใดไม่ กระบวนการสร้างเศรษฐกิจประชาชาติของเกาหลីได้นี้เต็มไปด้วยความขัดแย้ง ความตึงเครียดในความสัมพันธ์ทางสังคม และมีจุดอ่อนเบื้องหลังมาจากการเกินกว่าที่จะชั่นชมอย่างไม่ลิ่มหลิ่มตามได้

ลักษณะพิเศษของพัฒนาการอุตสาหกรรมแบบทุนนิยมแห่งรัฐของเกาหลីได้นั้น สามารถสรุปได้เป็นข้อ ๆ ดังต่อไปนี้คือ

- (1) ตัดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทางกลไกหน้าที่ระหว่างรัฐบาล กับพวกระภูมิพื้นที่ ภาระซึ่งประสานกับพวกระภูมิพื้นใหม่ (หลังสังคม) ใน การเปลี่ยนนโยบายให้เป็นแบบทุนนิยมแห่งรัฐ เพื่อจะให้เป็นพวกระภูมิพื้นที่เก่าเป็นพวกระภูมิพื้นใหม่

นิยมญี่ปุ่นไม่ใช่นิยมอเมริกา จึงไม่เหมาะสม และพวกเขายังไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมที่มุ่งสร้างชาติให้เข้มแข็งด้วย เพราะพอกันเป็นพากนายนายทุนนายหน้า

(2) เปลี่ยนนโยบายจากการสร้างอุตสาหกรรมเพื่อทดสอบการนำเข้าและนโยบายการค้าแบบคุ้มกัน ไปเป็นการสร้างอุตสาหกรรมเพื่อมุ่งการส่งออกภายใต้การนำของรัฐ โดยผ่านการซักนำการลงทุนจากเอกชนต่างชาติและการค้าพาณิชย์โดยการขายสินค้าประกอบการ สิ่งนี้จะทำได้ต้องมีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยจากต่างประเทศเข้ามาใช้ และจะต้องยึดกุมตลาดต่างประเทศที่มั่นคงให้ได้ ซึ่งแนวทางนี้ก็เป็นไปในทิศทางที่คล้ายคลึงกับนโยบายทุนผู้กดขี่ร่วมกับรัฐของญี่ปุ่นนั่นเอง เพียงแต่ว่าจุดเริ่มต้นของภาครัฐให้ตนซ้ำแล้วลักษณะกว่าญี่ปุ่นทั้งในเรื่องความเชื่อถือในรัฐและคุณภาพ และยังอยู่ในฐานะที่ต้องเป็นเบี้ยล่างต่อญี่ปุ่นในกระบวนการพัฒนาด้วย

แต่ “State Capitalism” ที่ปรากฏอกรมาในรูปทุนนิยมผู้กดขี่ร่วมกับรัฐอย่างญี่ปุ่น กับทุนนิยมแห่งรัฐอย่างของภาครัฐให้ตนนั้น แม้จะมีความคล้ายคลึงกันในปรากฏการณ์ภายนอกก็จริงแต่ก็ไม่ใช่สิ่งเดียวกัน เพราะในขณะที่ State Capitalism ของญี่ปุ่นนั้นเป็นองค์ประกอบสังคมเศรษฐกิจของทุนนิยมยุคหลัง ที่ได้ผ่านขั้นตอนการผูกขาดมาแล้วและมีความสุกงอมถึงขนาดที่

ว่าถ้าไม่ใช่บทบาทของรัฐอกรมาอย่างเต็มที่แล้วจะไม่สามารถรักษาระบบตนเอาไว้ได้ แต่ “ทุนนิยมแห่งรัฐ” ของภาครัฐให้ตนนั้น แม้อาจเรียกได้วาเป็นประเทศกำลังพัฒนาชนิด แต่ก็ยังคงเป็นองค์ประกอบสังคมเศรษฐกิจของทุนนิยมที่ยังไม่สุกงอม ซึ่งสืบเนื่องจากไม่สามารถเอาชนะเหล่าแบบบริสุทธิ์การผลิตก่อนทุนนิยมได้อย่างสิ้นเชิงในกระบวนการ การสร้างเศรษฐกิจประชาชาติ มี Hindmarsh ระบุว่า “ในกระบวนการเศรษฐกิจโลก ขั้นวางและทำให้บิดเบี้ยวไปภายใต้โครงสร้างแบบเป็นลำดับชั้นของทุนนิยมโลกด้วย นอกจากนี้แล้วโครงสร้างส่วนบนของ “ทุนนิยมแห่งรัฐ” อย่างภาครัฐให้ กับ “ทุนผู้กดขี่ร่วมกับรัฐ” ของญี่ปุ่นก็ไม่เหมือนกัน เนื่องจากภาครัฐให้ไม่เคยผ่านประสบการณ์ของการสังคมประชาคมมาก่อนที่จะเป็นทุนนิยม เพราะฉะนั้นจึงไม่สามารถควบคุมอุดมการณ์หรือจิตสำนึกของประชาชนให้ยอมรับผลประโยชน์ของ “ชนชั้นนายทุน” ในฐานะที่เป็นผลประโยชน์ร่วมกันของชนชาติได้อย่างเต็มที่ เมื่อนอย่างประเทศที่เป็นจักรพรรดินิยม ดังนั้นจึงจำเป็นต้องใช้วิธีชี้ชี้ซุ่มล้อมด้วยอำนาจของตำรวจหรือทหารอย่างเบ็ดเตล็ด หรือไม่ก็ใช้จิตสำนึกที่ล้าหลังแบบศาสนาหรือศักดินาในการอบรมมาประชาชนอย่างที่ประเทศญี่ปุ่นสอนทำ “กองทัพ” ของภาครัฐให้ที่เกิดขึ้นภายหลังที่เป็นอิสรภาพจากการเป็นอาณาจักรของญี่ปุ่น ในทางอุดมการณ์จึงเป็นตัวแทน

มายาการทางชนชาติที่เข้ามายึดกุมกลไรัฐโดยการปลูกลัทธิชาตินิยม และในความเป็นจริงมันก็เป็นผู้ที่ได้ supervis ผลพวงทางเศรษฐกิจจากอำนาจที่เกิดขึ้นมาจากการทุนนิยมแห่งรัฐที่เกิดใหม่นั้นด้วยคำว่า รัฐ กองทัพ ชนชั้นนาทุน ชนชั้นคนงาน อุตสาหกรรม เหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นผลผลิตของความสัมพันธ์ทางสังคมของเกษตรที่ได้ในช่วงหลังสังคมรวมโลกครั้งที่ 2

2.2 พัฒนาการแบบทุนนิยมแห่งรัฐ ในเกษตรที่

บทบาทอันใหญ่หลวงที่รัฐได้แสดงออกมากในการพัฒนาเศรษฐกิจของเกษตรที่ได้นั้น เราสามารถเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจ 5 ปีที่ได้เริ่มใช้ในเกษตรได้มาตั้งแต่ปี 1962 โดยที่รัฐได้เข้ามาร่วมรับผิดชอบโดยตรงในกระบวนการผลิตช้า มิหนำซ้ำยังเป็นใจกลางในการนำการพัฒนาอีกด้วย (อย่างน้อยก็ในช่วงแรก) ผลของแผนพัฒนาเศรษฐกิจ 5 ปีของเกษตรที่ได้นั้นเป็นเช่นไร เราสามารถติดตามตารางที่ 6-8 (หน้า 172-174)

จากตารางที่ 6-8 จะพบว่าแนวทางในการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไทยที่เน้นที่การส่งออกและการให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมการผลิตเป็นอันดับหนึ่ง ซึ่งทำให้อัตราการเจริญเติบโตของรายได้ประชาชาติในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ฉบับที่ 1, 2 และ 3 โดยเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 7.9, 9.6 และ 9.8

ตามลำดับ พร้อมกันนั้น โครงสร้างการพัฒนาที่นำโดยรัฐในช่วงเริ่มนั้นของแผนพัฒนาได้เปลี่ยนไปเป็นโครงสร้างการพัฒนาที่นำโดยรัฐ–ทุนต่างชาติและการส่งออกในเวลา 20 ปีให้หลัง การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระดับสูงของเกษตรที่ได้โดยเฉลี่ยในช่วงทศวรรษที่ 1970 ถึงต้นทศวรรษที่ 1980 นั้นจำกัดตามอย่างมาก เพราะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายใต้ “ช่วงคลื่นยาวตัว” ของเศรษฐกิจทุนนิยมโลก “ไม่ใช่ภายใต้ “ช่วงคลื่นยาวขยายตัว” ของเศรษฐกิจทุนนิยมโลกอย่างในกรณี “การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระดับสูง” ของญี่ปุ่น (1955-70)

เมื่อพิจารณาผลของการพัฒนาอุตสาหกรรมของเกษตรที่ได้โดยแบ่งเป็นช่วงๆ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ 5 ปี ก็จะได้ข้อสรุปดังนี้

(1) แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 1 (1962-66) แผนนี้มุ่งที่การสร้างพื้นฐานระบบเศรษฐกิจเป็นหลัก กล่าวคือ (ก) อัตราการเจริญเติบโตของรายได้ประชาชาติเท่ากับ 7.9% เมื่อแบ่งตามภาคอุตสาหกรรมแล้ว ทางภาคเกษตรน้ำไม้ประมงเป็น 3.9% ทางภาคอุตสาหกรรมเหมืองแร่เป็น 14.3% ทางภาคทุนสังคมและอื่นๆ เป็น 8.5% (ข) รายได้ประชาชาติต่อหัวได้เพิ่มจาก 87 долลาร์สหรัฐ ไปเป็น 125 долลาร์ (เกินกว่า 100 долลาร์ในช่วงแผนนี้) (ค) สัดส่วนของโครงสร้างอุตสาหกรรมได้เปลี่ยนจาก 37/16/47 ไปเป็น

ตารางที่ 6 อัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยในแต่ละปีของ GNP ของมาเลเซีย (%)

ปี	อัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยในแต่ละปีของ GNP ของมาเลเซีย (%)											
	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973
1961	2.2	5.6	6.9	6.6	7.8	7.6	8.1	8.8	8.7	8.7	8.4	8.9
1962	9.1	9.3	8.2	9.3	8.7	9.2	9.8	9.5	9.4	9.1	9.6	9.4
1963	9.6	7.7	9.3	8.7	9.2	9.9	9.6	9.5	9.0	9.6	9.4	9.2
1964	5.8	9.2	8.3	9.1	10.0	9.6	9.5	9.0	9.6	9.5	9.4	9.2
1965	12.7	9.6	10.2	11.1	10.3	10.1	9.4	10.1	9.8	9.8	9.5	9.9
1966	6.6	8.9	10.5	9.7	9.6	8.9	9.7	9.4	9.4	9.2	9.7	9.7
1967	11.3	12.5	10.8	10.3	9.4	10.2	9.8	9.5	9.5	10.0	10.1	10.3
1968	13.8	10.5	10.0	8.9	10.0	9.1	9.7	9.4	9.2	9.2	9.9	9.9
1969	7.4	8.1	7.3	7.3	7.4	8.1	8.8	8.8	8.5	8.5	9.3	9.5
1970												
1971												
1972												
1973												
1974												
1975												
1976												

หมาย : “ดัชนีเศรษฐกิจมาเลเซีย” ก้ามมาใช้แทนศรีราชา, ประจำปี 1979.

ตารางที่ 8

ตัวเลขทางเศรษฐกิจที่สำคัญของภาคใต้ระหว่างปี 1962-1978 (พ.)

	การค้าระหว่างประเทศ		ดุลการค้า (ล้านดอลลาร์)	อัตราการเพิ่มของการค้า ระหว่างประเทศ		ระดับการพึ่งพาการค้า ระหว่างประเทศ	
	การส่งออก (ล้านดอลลาร์)	การนำเข้า (ล้านดอลลาร์)		การส่งออก (%)	การนำเข้า (%)	การส่งออก (%)	การนำเข้า (%)
1962	54.8	421.8	-335.3	34.0	37.8	6.0	16.6
1963	86.8	560.3	-410.2	58.4	27.4	5.4	15.8
1964	119.1	404.4	-245.8	37.3	-26.6	6.7	13.5
1965	175.1	463.4	-240.8	46.9	14.0	9.5	15.9
1966	250.3	716.4	-429.6	42.9	63.5	11.9	20.3
อัตราเพิ่มเฉลี่ยต่อปี ในระหว่างแผนฯ 1				(43.9)	(23.2)		
1967	320.2	996.2	-574.2	33.7	33.7	13.6	22.4
1968	455.4	1,462.9	-835.0	43.3	45.5	14.7	25.9
1969	622.5	1,823.6	-991.7	35.4	24.8	15.4	26.0
1970	835.2	1,984.0	-992.0	34.0	9.3	16.0	25.4
1971	1,067.5	2,394.3	-1,046.0	28.3	20.7	17.2	28.0
อัตราเพิ่มเฉลี่ยต่อปี ในระหว่างแผนฯ 2				(34.9)	(26.8)		
1972	1,624.1	2,522.0	-574.5	48.0	3.3	21.9	27.2
1973	3,225.0	4,240.3	-566.5	95.2	70.5	31.6	35.4
1974	4,460.4	6,851.8	-1,936.8	38.0	68.1	29.7	42.2
1975	5,081.0	7,274.4	-1,671.4	10.8	3.4	29.5	40.1
1976	7,715.3	8,773.6	-590.5	56.2	25.9	35.1	37.5
อัตราเพิ่มเฉลี่ยต่อปี ในระหว่างแผนฯ 3				(49.6)	(34.2)		
1977	10,046.5	10,810.5	-476.6	28.6	24.8	38.0	38.6
1978	12,710.6	14,971.9	-1,813.4	26.5	38.0	36.7	40.0

35/21/45 (១) សัดส่วนของเงินออมในช่วงเริ่มแรก សัดส่วนของเงินออมจากต่างประเทศสูงกว่าในประเทศไทย 3 เท่า (10.7% ต่อ 3.2%) แต่ในช่วงปลายแรกนี้ความสมพันธ์ของสองส่วนนี้ได้กลับตามลำดับกัน กล่าวคือ ได้เริ่มมีการจะหาแหล่งทุนจากภายในประเทศเพิ่มมากขึ้น (២) หั้นการส่งออก และการนำเข้าขยายตัวเพิ่มขึ้นมาก และโครงสร้างการขาดดุลการค้าก็ได้เริ่มฟังரากลึกไปในประเทศไทย

จุดเปลี่ยนแปลงในพัฒนาการอุตสาหกรรมของเกษตรล้วนได้เกิดขึ้นในช่วงระหว่างแรก พัฒนาเศรษฐกิจครั้งที่ 1 นั่นเอง นั่นคือ การทำสวนธัญญาหาระหว่างภูบุนกับเกษตรล้วนได้ในปี 1965 ซึ่งทำให้ภูบุนสามารถเข้ามาย้ายบทบาททางเศรษฐกิจในรูปของการให้กู้เงิน การลงทุนโดยตรง และการส่งออก (นำเข้า) ในประเทศไทยล้วนได้อย่างเต็มที่ ซึ่งบทบาทของภูบุนอันนี้มีความสำคัญมากต่อการพัฒนาแบบทุนนิยมของเกษตรล้วน

(២) แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 2 (1967-71) แผนนี้มุ่งที่การทำให้เป็นอุตสาหกรรมกับการบรรลุการเจริญเติบโตในระดับสูง (៣) อัตราการเจริญเติบโตของรายได้ประชาชาติเท่ากับ 9.6% โดยเฉลี่ย เมื่อแบ่งตามภาคอุตสาหกรรมแล้ว ภาคเกษตรรับได้ประมาณ 1.2% แต่ภาคอุตสาหกรรมเหมือนร่วงต่ำกว่าภาคอื่น 1.9% และ 12.6% สังคมทางอัมกลับเป็น 19.9% และ 12.6%

ตามลำดับ (៤) รายได้ประชาชาติต่อหัวได้เพิ่มจาก 142 долลาร์ไปเป็น 277 долลาร์ (เกือบ 2 เท่า) (៥) สรัสด์ส่วนโครงสร้างอุตสาหกรรมได้เปลี่ยนไปจาก 31/21/48 ไปเป็น 27/23/51 (៦) สรัสด์ส่วนของเงินออมหั้นภายในประเทศและจากต่างประเทศล้วนเพิ่มขึ้น แต่สรัสด์ส่วนของเงินออมภายในประเทศเพิ่มขึ้นมากกว่า (៧) ยอดการส่งออกเกินกว่าหนึ่งพันล้านдолลาร์ในช่วงปลายของแรกนี้ และยอดการนำเข้าเกินกว่าสองพันล้านдолลาร์ในช่วงปลายของแรกนี้ด้วย เช่นกัน ในขณะเดียวกันยอดการขาดดุลการค้าก็เกินกว่าหนึ่งพันล้านдолลาร์เป็นครั้งแรก (៨) อัตราการเพิ่มของ การส่งออกยังสูงกว่าอัตราการเพิ่มของการนำเข้าอยู่ เช่นเดิม (៩) สรัสด์ส่วนของการพัฒนาการค้ากับต่างประเทศในการส่งออกเพิ่มจาก 13.6% ไปเป็น 17.2% และการนำเข้าเพิ่มจาก 22.4% ไปเป็น 28.0%

(៣) แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 3

(1972-76) แผนนี้มุ่งยกระดับโครงสร้างอุตสาหกรรมให้สูงขึ้น ดังนี้ (១) อัตราการเจริญเติบโตของรายได้ประชาชาติเท่ากับ 9.8% โดยเฉลี่ยหั้น ที่มีภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกภายหลังจากเกิดวิกฤตการณ์น้ำมันในปี 1973 เมื่อแบ่งตามภาคอุตสาหกรรมแล้ว ภาคเกษตรรับได้ประมาณ 4.8% ภาคทุนสังคมเป็น 8.4% ส่วนภาคอุตสาหกรรมเหมือนร่วงกลับสูงขึ้น 18.4% (២)

รายได้ประชาชาติต่อหัวก็เพิ่มขึ้นอีกว่า 2 เท่า จาก 304 ดอลลาร์ไปเป็น 762 ดอลลาร์ (ค) สัดส่วนโควงสร้างอุตสาหกรรมได้ยกระดับสูงขึ้น ไปอีกจาก 26/24/51 ไปเป็น 22/29/48 (ง) สัดส่วนของเงินออมภายในประเทศนี้ได้เพิ่มจาก 15.8% ไปเป็น 23.3% แต่ของต่างประเทศกลับลดลงจาก 5.3% เหลือเพียง 2.5% เท่านั้น (จ) ยอดการส่งออกได้เพิ่มขึ้นไปเป็นเกือบแปดพันล้านдолลาร์ แต่ยอดการนำเข้าก็เพิ่มขึ้นไปเป็นเกือบเก้าพันล้านдолลาร์เช่นกัน อัตราส่วนการเพิ่มขึ้นของ การส่งออกเท่ากับ 49.6% ซึ่งสูงที่สุดเป็นประวัติการณ์ อัตราส่วนการเพิ่มขึ้นของ การนำเข้าก็เช่นกัน (34.2%) (ฉ) ระดับการพึ่งพาการค้าระหว่างประเทศทั้งการส่งออกและการนำเข้าก็สูงถึงเกือบ 40% (35.1% กับ 37.5%) ซึ่งนับว่าสูงมาก

(4) แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 4 (1977-81) จุดเด่นที่สุดของแผนนี้คือ ในปี 1978 รายได้ประชาชาติต่อหัวได้เพิ่มขึ้นเป็น 1,242 หรือเกินกว่าหนึ่งพันดอลลาร์เป็นครั้งแรก กับการบรรลุผลค่าส่งออกที่เกินกว่าหนึ่งหมื่นล้านдолลาร์ แต่การดำเนินแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งนี้ก็หาได้รับรื่นดังใจหมายไม่ภายหลังจากที่เกิดวิกฤตการณ์มันครั้งที่ 2 ในปี 1979 ก็ได้เกิดภาวะเงินเพื่อขึ้นอย่างแรงในประเทศไทยได้ และภาวะการส่งออกที่ชะงักกัน วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในช่วงนั้น

จึงเป็นสาเหตุหลักอันหนึ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองขึ้นในภาคหลี (ประธานาธิบดีบังจุงยีถูกlobber สังหาร การลุกฮือของนักศึกษากรรมากร ประชาชนตามเขตอุตสาหกรรมต่างๆ การปราบปรามกระแสรลูกศิษย์ของประชาชนภาคหลีได้โดยกลุ่มทหารภายใต้การนำของชุนดูฮวน) แต่หลังจากนั้น “การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระดับสูง” ของภาคหลีได้ก่อไปยังดำเนินต่อไปได้

(5) แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 5 (1982-86)

ปัจจุบันเศรษฐกิจภาคหลีได้กำลังอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 5 บัญชาที่เศรษฐกิจภาคหลีได้กำลังประสบอยู่ในปัจจุบันนี้ คือ การขาดดุลการค้ากับญี่ปุ่นจำนวนมหาศาล (ยอดขาดดุลการค้ากับญี่ปุ่นของภาคหลีได้เพิ่มจาก 1,628 ล้านดอลลาร์สหราชอาณาจักรในปี 1982 เป็น 2,639 ล้านดอลลาร์สหราชอาณาจักรในปี 1983) ถึงกระนั้นอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในไตรมาสที่ 1 ของปี 1984 ของภาคหลีได้ยังสูงถึง 9.7% แต่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระดับสูงอย่างนี้จะเป็นไปได้ก็ต้องทำให้ภาคหลีได้นำเข้าสินค้าขั้นกลางกับสินค้าทุนจากประเทศญี่ปุ่น และนำมาระ梧กอบเป็นสินค้าขั้นสุดท้ายในภาคหลีได้ ซึ่งมีค่าจ้างแรงงานที่มีคุณภาพเต็มรากฐานกว่าในญี่ปุ่น และส่งออกไปยังประเทศไทย สหราชอาณาจักร ยุโรป ตะวันออกกลาง เอเชีย อาคเนย์ จีนและโซเวียต เป้าหมายของการส่งออกในปีนี้ของภาคหลีได้ตั้งเอาไว้สูงถึง 27,000

ล้านдолลาร์ (สูงกว่าในปี 1977 ถึงกว่าสองเท่าครึ่ง) ซึ่งคาดว่าคงจะบรรลุได้ เพราะว่า อุตสาหกรรมที่ส่งออกไปยังอเมริกานั้นเป็นไปด้วยดีตามการขยายตัวของเศรษฐกิจของอเมริกา ในปีนั้น แต่การที่เกษตรให้ความสามารถจัดการแข่งขันในตลาดโลกพร้อมๆ กับการขยายการส่งออกไปได้เรื่อยๆ ได้ จะต้องมีการนำเข้าเทคโนโลยีที่ทันสมัยอยู่ตลอดเวลาจากญี่ปุ่น ซึ่งสิ่งนี้ถ้าไม่มีก็มาลงทุนในเกษตรได้ โดยเฉพาะในด้านอิเลคโทรนิกและคอมพิวเตอร์อันจะช่วยยกระดับโครงสร้างอุตสาหกรรมของเกษตรให้ให้สูงขึ้น ในขณะเดียวกันเพื่อลดช่องว่างของการขาดดุลการค้ากับญี่ปุ่น เกษตรได้ก้าวเดียวสู่การให้ทางญี่ปุ่นผ่อนผันอัตราภาษีนำเข้าของสินค้าจากเกษตรจำพวก สัตว์ทะเล เห็ดหมู เสือพั้สิ่งทอ ผลิตภัณฑ์ที่เป็นอุตสาหกรรมเบา เช่น รองเท้า เครื่องหนัง ฯ ฯ ผลิตภัณฑ์ที่เป็นอุตสาหกรรมหนัก เช่น เหล็กแท่ง เป็นต้น

สรุปคือ ลักษณะกลไกการทำงานทางเศรษฐกิจของประเทศไทยให้ในปัจจุบันเป็นไปในรูปการณ์ที่ว่า เกษตรได้มีความจำเป็นที่จะต้องซักน้ำทุนต่างชาติ (ไม่ว่าในรูปของเงินกู้หรือการลงทุนโดยตรง) เข้ามายอยู่ตลอดเวลาเพื่อขยายการส่งออกไปเรื่อยๆ โดยที่ผลิตภัณฑ์เพื่อการส่งออกเหล่านี้เพียงแค่อัศัยแรงงานที่มีคุณภาพและราคาค่าตอบแทนข้างตูก (แม้จะไม่ถูกที่สุดก็ตามแต่ก็ยังถูกกว่าแรงงานในประเทศทุนนิยม

พัฒนาแล้ว) ในการประกอบเป็นสินค้าขั้นสุดท้ายเท่านั้น แต่ต่อตัวสหกรรมเพื่อการส่งออกเหล่านี้หาได้มีความสัมพันธ์ที่เป็นแบบอินทรียภาพ (Organic) กับโครงสร้างเศรษฐกิจ หรือ พลังการผลิต หรือตลาดภายในประเทศของเกษตรให้เงื่อนอย่างแท้จริงไม่ “การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระดับสูง” ของเกษตรให้จึงถูกกำหนดโดยระดับการส่งออกของเกษตรให้เป็นหลักเท่านั้น สิ่งนี้จะเข้าใจได้ชัดเจนยิ่งขึ้นเมื่อเราหันไปพิจารณาถึงโครงสร้างทางการค้า และโครงสร้างการผลิตซึ่งของเกษตรให้อย่างละเอียดยิ่งขึ้น

2.3 โครงสร้างการผลิตซึ่งของเกษตรให้

โครงสร้างการผลิตซึ่งของเกษตรให้เป็นโครงสร้างที่เป็นแบบทวิลักษณ์ (Dualistic) และมีการพัฒนาที่เป็นแบบทวิลักษณ์ กล่าวคือ มีการดำเนินอยู่ร่วมกันระหว่างอุตสาหกรรม 2 ประเภทที่ต่างลักษณะกัน นั่นคือมีอุตสาหกรรมส่งออกที่ได้รับการสนับสนุนช่วยและส่งเสริมทั้งทางด้านการคลัง การเงิน ภารกิจธุรกิจ ฯ ฯ อันช่วยให้อุตสาหกรรมส่งออกเหล่านี้รุ่ดහ้า กับอุตสาหกรรมที่ไม่ได้ส่งออกที่ประสบกับบัญชาติ วัตถุดิบ ซึ่งทำให้อุตสาหกรรมเหล่านี้ต้องเสื่อมทรามลง และยังความแตกต่างระหว่างอุตสาหกรรมส่งออก กับอุตสาหกรรมที่ไม่ได้ส่งออกขยายตัวมากยิ่งขึ้นเพียงใด ก็จะยิ่งทำให้ความแตกต่างระหว่างวิสาหกิจขนาดใหญ่และผู้

ຕາງທີ 9

ກວາມສົມພັນທີ່ພົງພາຕ່ອດລາດໃນການອຸດສາຫກຮມປະເທດຕ່າງໆ ຂອງເກາຫລືໄຕ້
(ນີ້ 1975) (ໜ່ວຍ : ລ້ານວອງ) (%)

ສາຫາ	GDP—ຈຳນວນທີ່ໃຊ້ກັນຄືນສາຫາຕານ	ອັນດັບອັນດັບປະກອບຂອງຕາດແລ້ກ (%)
ຜລິດກັນທີ່ອາຫາ ຜລິດກັນທີ່ເຄື່ອງດົມ ບຸກ ດ້າຍ	1,151,709—45,739 = 1,105,970 376,090—50,169 = 325,921 291,575—241 = 291,334 637,131—42,538 = 594,593	(1) ບຣິໂໄກໃນການເອກະນາ (59.4) (2) ສ່ວນອອກ (13.1) (1) ບຣິໂໄກໃນການເອກະນາ (66.9) (1) ບຣິໂໄກໃນການເອກະນາ (94.7) (3) ສ່ວນອອກ (17.4)
ຜລິດກັນທີ່ສົ່ງທອ ເຄຮືອງໜັງ ພວກໄນ້ອັດ ເຟອຣິນິເວຼ່ວ ພວກຍາງສັ້ງເກຣຍ໌ ຜລິດກັນທີ່ນໍາມັນເຂອ ເພັ່ນ	983,155—7,125 = 976,030 183,216—37,308 = 145,908 222,776—4,525 = 218,251 39,120—441 = 38,679 521,867—60,536 = 461,331	(1) ສ່ວນອອກ (52.8) (2) ບຣິໂໄກໃນການເອກະນາ (40.5) (1) ສ່ວນອອກ (55.3) (2) ບຣິໂໄກໃນການເອກະນາ (39.3) (1) ສ່ວນອອກ (44.1) (1) ບຣິໂໄກໃນການເອກະນາ (22.3) (2) ສ່ວນອອກ (22.0) (2) ສ່ວນອອກ (16.7) (3) ບຣິໂໄກໃນການເອກະນາ (12.9)
ຜລິດກັນທີ່ຢາງ ຜລິດກັນທີ່ແຮ່ງໄມ່ໃໝ່ ໂຄທະ	905,574—37,212 = 868,362 184,415—3,379 = 181,036	(1) ໃຊ້ໃນກາງຂາຍສ່ວນ (24.2) (2) ໃຊ້ໃນກາງຜລິດໄຟຟ້າ (15.5) (1) ສ່ວນອອກ (54.4) (2) ບຣິໂໄກໃນການເອກະນາ (13.4)
ຜລິດກັນທີ່ແລ້ດືກດ້າ ຜລິດກັນທີ່ເປັນໂຄທະ ເກຮືອງຈັກກວ່າໄປ ອຸປະກຣົນໄຟຟ້າ	338,419—16,160 = 322,259 436,892—48,510 = 388,382 193,591—4,303 = 189,288 177,307—15,694 = 161,613 218,792—17,024 = 211,728	(2) ສ່ວນອອກ (14.0) (3) ໃຊ້ໃນກາງໂຍໝາ—ກ່ອສຽງ (12.8) (1) ສ່ວນອອກ 26.8 (1) ສ່ວນອອກ (29.7) (3) ບຣິໂໄກໃນການເອກະນາ (7.7) (1) ຖຸນຄົງທີ່ຂອງການເອກະນາ (54.4) (2) ສ່ວນອອກ (10.8) (1) ບຣິໂໄກໃນການເອກະນາ (22.2) (3) ສ່ວນອອກ (12.2) (4) ຖຸນຄົງທີ່ຂອງການເອກະນາ (11.3)
ອຸປະກຣົນສ່ວນສາຮ—ວິເຄ- ໂກນິກ ອຸປະກຣົນສໍາຫວັນກາງຂາຍ ສ່ວນ	462,039—64,430 = 397,609 422,164—37,585 = 384,579	(1) ສ່ວນອອກ (58.8) (2) ບຣິໂໄກໃນການເອກະນາ (24.4) (1) ຖຸນຄົງທີ່ຂອງການເອກະນາ (44.8) (2) ສ່ວນອອກ (21.6)
ອຸປະກຣົນທີ່ທ້າວຍ່າງປະ- ນົດ ອຸດສາຫກຮມກາງຜລິດ ອັນໆ	57,751—1,218 = 56,533 174,868—246 = 174,622	(1) ສ່ວນອອກ (53.1) (2) ບຣິໂໄກໃນການເອກະນາ (27.7) (1) ສ່ວນອອກ (58.3) (2) ບຣິໂໄກໃນການເອກະນາ (23.4)

ກົມາ : ສຽງປັນຈາກ “ຕາງທີ່ສະແດງກວາມສົມພັນທີ່ຂະໜາດວ່າງອຸດສາຫກຮມນີ້ 1975” ງອງພະນາກົມແຫ່ງປະເທດເກາຫລືໄຕ້

ขาดที่ส่วนใหญ่เป็นพวกรุ่นสาหกรรมส่งออก กับ วิสาหกิจขนาดกลางและเล็กที่ส่วนใหญ่เป็นพวกรุ่นสาหกรรมที่ใช้บริโภคภายในประเทศ ขยายตัวมากยิ่งขึ้นตามลำดับ

ลักษณะพิเศษของโครงสร้างการผลิตชาช่องเกษตร ได้นี้เห็นได้จากสัดส่วนที่เพิ่งพิงต่อ ตลาดในระหว่างสาขาอุตสาหกรรมประเภทต่างๆ ของเกษตรได้

จากตารางที่ ๙ เราจะเห็นได้ว่าอุตสาหกรรมของเกษตร ได้นี้มีสัดส่วนการส่งออกที่สูงมาก กับมีสัดส่วนของทุนคงที่ของภาคเอกชน ที่ค่อนข้างต่ำ สิ่งนี้แสดงถึงโครงสร้างการผลิตชาช่องเกษตร ได้ที่มีลักษณะพึ่งพาข้างนอก ไม่แต่เท่านั้น จากตารางที่ ๙ นี้เรายังค้นพบแกน แกนของพลังการผลิตที่เป็นตัวพยุงและผลักดัน การพัฒนาอุตสาหกรรมของเกษตร ได้อยู่นั้นคือ (1) เหล็กโลหะที่ไม่ใช่เหล็ก เท่ากับเครื่องจักร อุปกรณ์ (2) ผลิตภัณฑ์เหล็ก เหล็กกล้า แร่ที่ไม่ใช่โลหะ เท่ากับการโยธา การก่อสร้าง (3) ผลิตภัณฑ์น้ำมันเชื้อเพลิง เท่ากับการขนส่ง และแก๊ส

แต่ในบรรดา ๓ แกนหลักของพลังการผลิตของเกษตร ได้นี้ มีแต่แกนที่สองหรืออุตสาหกรรมก่อสร้างและโยธาเท่านั้นที่สามารถเจริญเติบโตอย่างเต็มที่จนสามารถออกไปเคลื่อนไหวในต่างประเทศได้ (โดยเฉพาะในตะวันออกกลาง) ส่วนแกนที่หนึ่งนั้น ก็โน้มเอียงไปทาง

ด้านอุปกรณ์ไฟฟ้าและขนส่งมากเกินไป ในขณะที่ทางด้านเครื่องจักรทั่วไปไม่ค่อยแข็งแกร่งรับแกนที่สามก็เพียงอยู่ในขั้นเริ่มต้นของอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์น้ำมันและเคมีเท่านั้น ความสมัพนธ์ระหว่างอุตสาหกรรมเคมี กับ ผลิตภัณฑ์น้ำมันยังอ่อนอยู่มาก ยังกว่าในเวลาก่อน ดิบสำหรับแกนที่หนึ่ง (คือ แร่ โลหะ) กับ วัตถุดิบสำหรับแกนที่สาม (คือ น้ำมันดิบ) ก็ล้วนแล้วแต่ต้องพึ่งพาการนำเข้าทั้งสิ้น ประกอบกับการที่อุตสาหกรรมเครื่องจักรทั่วไปยังไม่แข็งพอที่จะพึ่งตนเองได้ จึงต้องพึ่งพาการนำเข้าจากเหล่าประเทศที่นิยมพัฒนาแล้ว สิ่งเหล่านี้เอง ที่เป็นตัวกำหนดขนาดชาช่องที่ทำให้โครงสร้างการผลิตชาช่องเกษตร ได้ไม่เหมือนกับของญี่ปุ่น ทั้งๆ ที่ทั้ง ๒ ประเทศนี้ต่างก็พึ่งพาการนำเข้าวัตถุดิบ และทรัพยากรธรรมชาติเช่นเดียวกัน

2.4 โครงสร้างการค้าระหว่างประเทศ ของเกษตร ได้

พัฒนาการทางอุตสาหกรรมของเกษตร ได้ เป็นไปอย่างรวดเร็วมากในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙๖๐ จนถึงปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙๗๐ จนถึงกับได้รับฉายาว่าเป็น สมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มประเทศนิคส์ สิ่งนี้สามารถเห็นได้จาก สัดส่วนที่เพิ่มขึ้นของการค้าระหว่างประเทศของเกษตร ได้ ใน การค้าโลก กล่าวคือในช่วงปี ๑๙๖๘-๗๗ นั้นอัตราการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยต่อปีของการค้าโลก เป็น ๑๙.๐% สำหรับการส่งออก และ ๑๘.๗% สำหรับการนำเข้า ในขณะที่ของเกษตร ได้กลับ

เป็น 41.0% ของการส่งออก และ 24.9% ของการนำเข้า สิ่งที่ทำให้สัดส่วนของการค้าระหว่างประเทศของเกาหลีได้ในการค้าโลกเพิ่มจาก 0.21% ไปเป็น 0.98% สำหรับการส่งออกและจาก 0.65% ไปเป็น 1.03% สำหรับการนำเข้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งยอดการส่งออกของผลิตภัณฑ์ทางอุตสาหกรรมการผลิตนั้นพุ่งขึ้นเร็วมาก (โดยผ่านการนำเข้าของเทคโนโลยี กับแรงงานราคาถูก และนโยบายสนับสนุนการส่งออกของรัฐบาล) ทำให้สัดส่วนการส่งออกของผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมการผลิตของเกาหลีได้ในยอดการส่งออกผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมการผลิตของโลกในปี 1976 นั้นเป็น 1.20% ซึ่งจัดเป็นอันดับ 2 ของกลุ่มประเทศนิคส์ 10 ประเทศ (อันดับหนึ่งคือ ไต้หวัน 1.23% อันดับต่อมาจากเกาหลีคือ ศรีลังกา 1.15% สเปน 1.07% ญี่ปุ่น 0.60% สิงคโปร์ 0.52% เม็กซิโก 0.51% บรากีล 0.41% กรีก 0.22% โปรตุเกส 0.21% ตามลำดับ ซึ่งผลของกลุ่มประเทศนิคส์นั้นรวมแล้วได้ถึง 7.12% ของยอดการส่งออกผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมการผลิตของโลก)

การขยายอย่างรวดเร็วของการส่งออกของประเทศเกาหลีได้ในช่วงตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 1960 เป็นต้นมา สามารถอธิบายได้ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้คือ

(1) ประเทศเกาหลีได้จัดตั้งเป็นประเทศที่ขาดแคลนในทรัพยากรน้ำธรรมชาติ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่

มุ่งการส่งออกโดยการนำเข้าตั้งแต่ต่างประเทศมาทำการประกอบเป็นผลิตภัณฑ์ชนิดที่ขายและส่งออกไปขายต่างประเทศอีกต่อหนึ่ง กล่าวในประจეนนี้ ความจำเป็นทางกฎหมายเศรษฐกิจของเกาหลีได้คล้ายคลึงกับของญี่ปุ่นมาก

(2) สำหรับประเทศไทยได้ที่มีประชากรอยู่จำนวนไม่น้อย (ประมาณ 40 ล้านคน) และยังต้องพึ่งพาจัยอุปโภคบริโภคที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตประจำวันโดยการนำเข้าจากต่างประเทศนั้น สิ่งนี้จะเป็นไปได้จะต้องมีเงินตราจากต่างประเทศ ซึ่งการจะได้เงินตราต่างประเทศมานั้น ก็จำเป็นจะต้องขยายการส่งออก

(3) ในช่วงหลังสัมภารัม โลกครองที่ 2 ประเทศไทยได้ได้รับความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและทางการทหารเป็นจำนวนมากจากอเมริกา (ตามยุทธศาสตร์การเมืองโลก “สัมภารัม” ของอเมริกาในขณะนั้น) แต่ความช่วยเหลือนั้นก็ลดน้อยลงเรื่อยๆ และสัมภารัมในที่สุดสิ่งที่ทำให้เกาหลีได้ต้องหาทางชดเชยรายได้ส่วนที่สูญเสียไปในรูปของการขยายการส่งออก

(4) ประเทศเกาหลีได้ได้กู้เงินจำนวนมหาศาลจากต่างประเทศมาใช้ในการพัฒนาอุตสาหกรรม ซึ่งทำให้มีความจำเป็นต้องขยายการส่งออกเพื่อนำมาใช้หนี้นี้กู้คืนมา

(5) ตลาดภายในประเทศของเกาหลีได้หนึ่งคับแคบ จะนั้นเพื่อบรรลุการเป็นประเทศอุตสาหกรรม การขยายการส่งออกจึงต้องเป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนาเศรษฐกิจไปอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ตารางที่ 10 ข้างล่างนี้ เป็นการแสดงถึงการส่งออกของเกาหลีได้โดยแบ่งตามสัดส่วนของโครงสร้างผลผลิต

ตารางที่ 10
การส่งออกของเกาหลีได้โดยแบ่งตามโครงสร้างผลผลิต (%)

ปี	ผลผลิตทางเกษตร	ผลผลิตทางประมง	ผลผลิตทางด้านแร่	ผลผลิตทางด้านอุตสาหกรรมประกอบการผลิต
1962	23.0	22.0	28.0	27.0
1963	13.3	15.5	19.5	51.7
1964	10.4	19.9	18.1	51.6
1965	8.7	13.7	15.3	62.3
1966	9.8	14.7	13.4	62.4
1967	4.7	14.7	10.5	70.1
1968	4.3	10.2	8.2	77.3
1969	4.2	9.4	7.4	79.0
1970	3.0	8.2	5.2	83.6
1971	2.8	7.7	3.5	86.0
1972	2.9	7.6	1.8	87.7
1973	3.1	7.2	1.5	88.2
1974	2.8	5.3	1.7	90.2
1975	3.3	7.1	1.3	88.3
1976	2.7	6.4	1.1	89.8
1977	4.1	7.4	0.9	87.5
1978	4.0	5.4	0.7	89.9

หมายเหตุ: สภาพัฒนาแผนเศรษฐกิจ “ด้วยทางเศรษฐกิจที่สำคัญ” ของปี 1979

ແຜນຖານແປງການສົ່ງອອກຂອງກາທເລື່ມຕົ້ນພະນັກງານສິນເຄາະຈະບູນເປັນດັ່ງ ທາງໜັກ 11 ດັ່ງຕອນໄປໜີ

ຕາງໜັກ 11 ກາວສົ່ງບອກຂອງກາທເລື່ມຕົ້ນໂດຍແປງການປະເທດອອນດັ່ງ (%)

ປີ	ອາກສ ຫຼາຍໝາວຕ	ເຄືອບຈົດນ ັນຫຼວດ	ວັດທີນ ທີ່ມີເຊົາຫາວ	ນໍາມີນ ຫລຸດຕົວ	ນໍາມີນ ພູມ—ສົດ	ຜົດກົມ ໂຄນ	ຜົດກົມ ຂະໜາກດາວ	ພວກ ເຄືອບຈົດກ	ບັນດາກ	ອາໄຫ ງ
1962	40.0	0.3	35.2	5.0	0.1	1.8	11.3	2.6	3.6	0.1
1963	20.8	0.3	30.2	3.0	0.1	1.0	32.4	4.7	7.4	0.2
1964	22.1	0.2	26.5	2.1	0.1	0.5	35.5	1.9	11.1	0.1
1965	16.1	0.5	21.2	1.1	0.0	0.2	37.9	3.1	19.7	0.1
1966	16.5	1.6	18.2	0.6	0.1	0.3	33.6	3.8	23.6	0.1
1967	11.8	2.2	18.1	0.6	0.0	0.7	31.7	4.4	30.4	0.1
1968	9.8	1.9	13.5	0.5	0.0	0.7	31.5	5.4	36.7	0.0
1969	8.1	2.4	11.8	0.8	0.0	1.6	27.9	8.5	38.9	0.0
1970	7.8	1.7	12.0	1.0	0.0	1.4	26.4	7.4	42.2	0.0
1971	6.5	1.4	0.9	1.1	0.0	1.4	30.8	8.2	41.7	0.0
1972	6.6	0.9	7.3	1.1	0.0	2.2	31.7	10.6	39.6	0.0
1973	7.6	0.7	6.1	1.1	0.0	1.5	34.2	12.3	36.3	0.2
1974	6.7	1.1	4.4	2.4	0.0	2.1	33.1	15.1	34.7	0.4
1975	11.9	1.3	3.0	2.1	0.0	1.5	29.2	13.8	37.1	0.2
1976	6.6	1.0	2.5	1.9	0.0	1.5	30.3	16.6	43.1	0.3
1977	9.4	1.1	3.0	1.2	0.0	2.2	30.1	17.3	35.3	0.0
1978	7.3	0.9	2.6	0.3	0.1	2.7	29.8	20.4	35.7	0.2

ถึงแม้ว่าการส่งออกของผลผลิตอุตสาหกรรมประกอบการของเกษตร็ได้จะพุ่งขึ้นสูงจาก 27% ในปี 1962 มาเป็นเกือบ 90% ในปี 1978 ของการส่งออกทางหมดของเกษตร็ได้แล้วก็ตาม แต่ที่น่าสังเกตก็คือว่า สัดส่วนของผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมหนักในผลผลิตด้านอุตสาหกรรมประกอบการของเกษตร็ได้นั้นยังต่ำกว่าสัดส่วนของผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเบาอยู่มาก (ดังตาราง

ที่ 12) แต่ถึงกระนั้นก็ตามสัดส่วนของผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมหนักในยอดส่งออกทางหมดในช่วงปลายทศวรรษที่ 1970 ก็เพิ่มขึ้นจากช่วงปลายทศวรรษที่ 1960 เป็นอย่างมาก จาก 9.0% ในปี 1968 ไปเป็น 33.0% ในปี 1977 และสัดส่วนของผลิตภัณฑ์ของอุตสาหกรรมเบา ก็ได้ลดลงจาก 69.7% ในปี 1968 เหลือเพียง 52.8% ในปี 1977

ตารางที่ 12

แนวโน้มการส่งออกของผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเบาและหนักของประเทศไทย (%)

	1968	1970	1973	1975	1977	อัตราเพิ่มขึ้นเฉลี่ยต่อปี ระหว่างปี 1968-77
ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเบา	69.7	69.8	63.4	57.4	52.8	36.7
วัตถุดิบสีงทอง	4.4	5.1	2.9	0.8	0.8	17.3
ด้วยสีงทอง	0.9	1.6	2.7	4.0	2.5	58.7
สีงทอง	9.1	6.5	8.4	6.3	3.8	27.9
ผลิตภัณฑ์สีงทองอื่น ๆ	3.5	2.1	2.4	2.4	4.6	45.2
เสือผ้า	24.6	25.6	23.2	22.6	20.6	38.2
กระดาษ-หนัง-ยาง	0.7	0.6	1.7	2.7	2.5	62.6
เฟอร์นิเจอร์ (ไม้)	14.5	11.2	9.5	4.5	4.2	33.0
รองเท้า	2.4	2.1	3.3	3.8	4.9	52.3
ของจุกจิก	9.4	14.2	7.8	8.2	6.2	34.6
ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมหนัก	9.0	12.8	23.8	25.0	33.0	63.0
ผลิตภัณฑ์เคมี	0.7	1.4	1.5	1.5	2.2	60.6
ผลิตภัณฑ์เหล็ก-โลหะ	2.7	3.8	8.0	7.2	9.9	62.7
เครื่องจักร	5.4	7.4	12.3	13.8	18.5	61.7
อุปกรณ์ที่ทำอย่างประณีต	0.2	0.2	0.3	0.5	0.2	47.1
นาฬิกา	-	-	0.3	0.9	0.8	108.5
เครื่องเสียง	-	0.1	1.3	1.2	1.4	201.4

ที่มา : “รายงานการค้าระหว่างประเทศ ประจำปี 1978” ของสมาคมการค้าระหว่างประเทศของเกษตร์ไทย

แม้ว่าสัดส่วนของผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมหนักในยอดส่งออกทั้งหมดของเกาหลีได้จะเพิ่มขึ้นมากกว่า 33.0% ในปลายศตวรรษที่ 1970 ก็จริง แต่ก็ยังคงเป็นอุตสาหกรรมหนักที่พึ่งแรงงานราคากลางของเกาหลีได้อยู่ย่น ๆ เอง เช่น เครื่องเสียง นาฬิกา เครื่องจักร หรืออุตสาหกรรมแบบ Sub-Contract จากบริษัทข้ามชาติ เช่น เครื่องไฟฟ้า ซึ่งแสดงว่าพื้นฐานของอุตสาหกรรมหนักที่เป็นอุตสาหกรรมส่งออกของเกาหลีได้นั้นยังไม่แข็งแกร่งพอและยังด้านเดียวอยู่ แต่แม้จะเป็นเช่นนี้ก็ตาม หากเรามองข้ามประเด็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์แบบอินทรียภาพภายในโครงสร้างอุตสาหกรรมของเกาหลีได้แล้ว เราอาจจะมองสรุปว่าระดับการทำให้เป็นอุตสาหกรรมของเกาหลีได้ในปัจจุบันนี้สามารถเทียบได้กับของญี่ปุ่นในช่วงศตวรรษที่ 1960 ได้

หากโครงสร้างการค้าของประเทศหนึ่ง ๆ จะกำหนดโดยโครงสร้างการผลิตชั้นของประเทศนั้นกับสภาพของตลาดโลกในยุคหนึ่นแล้ว โครงสร้างการค้าระหว่างประเทศของเกาหลีได้มีอิทธิพลจากแรงงานของโครงสร้างการผลิตชั้น เรายังคงรับรู้ในขั้นตอนปัจจุบันนี้ห่วงโซ่หลักอยู่ 3 ห่วง ที่เป็นใจกลางของการค้าระหว่างประเทศของเกาหลีได้ และเป็นตัวหลักที่รองรับการขยายตัวในอัตราสูงของการส่งออกของเกาหลีได้ในปัจจุบัน นั่นคือ

(ก) ห่วงโซ่อันที่ 1 การค้าระหว่างเกาหลี ใต้ กับ ญี่ปุ่น

(ข) ห่วงโซ่อันที่ 2 การค้าระหว่างเกาหลี ใต้ กับ อเมริกา

(ค) ห่วงโซ่อันที่ 3 การค้าระหว่างเกาหลี ใต้ กับ ตะวันออก

(ก) ห่วงโซ่อันที่ 1 การค้าระหว่างเกาหลี ใต้ กับ ญี่ปุ่น เกาหลีได้ได้ส่งออกสินค้าจำพวกอาหารทะเล ผลิตภัณฑ์ไฟฟ้า สิ่งทอ ของจุกจิกไปขายที่ญี่ปุ่น (20.7% ของยอดส่งออกทั้งหมดในปี 1978) ในขณะเดียวกันก็นำเข้าสินค้าจำพวกทุน เช่น เครื่องจักร เครื่องกล และสินค้าจำพวกวัสดุดิบจากญี่ปุ่น (40% ของยอดนำเข้าในปี 1978) สภาพที่เกาหลีได้ขาดดุลการค้าแก่ญี่ปุ่นเช่นนี้เป็นมาตั้งแต่ปี 1965 ที่เกาหลีได้ทำสัญญาณิตรภาพกับญี่ปุ่น ซึ่งนี้จัดที่กำหนดน้ำหนักการขาดดุลการค้าแก่ญี่ปุ่นของเกาหลีได้นี้ ที่สำคัญได้แก่ บัญหาการจำกัดการนำเข้าสินค้าเกาหลีได้ของรัฐบาลญี่ปุ่น และบัญหาการแลกเปลี่ยนมูลค่าที่ไม่เท่าเทียมกันทางสากล การส่งออกสินค้าอุปโภคบริโภคให้ญี่ปุ่น และนำเข้าสินค้าทุนจากญี่ปุ่นเช่นนี้เองที่เป็นตัวกำหนดโครงสร้างการผลิตชั้นของเกาหลีได้ในปัจจุบัน

(ข) ห่วงโซ่อันที่ 2 การค้าระหว่างเกาหลี ใต้ กับ อเมริกา เกาหลีได้ได้ส่งออกสินค้าจำพวกสิ่งทอ เครื่องไฟฟ้า เหล็ก ของจุกจิกไป

ขายที่สหรัฐอเมริกา (31.9% ของยอดส่งออกทองคำในปี 1978) ในขณะเดียวกันก็นำเข้าสินค้าพวงวัตถุดิบและสินค้าทุนมาจากสหรัฐอเมริกา (20.3% ของยอดการนำเข้าทองคำในปี 1978) เกาหลีได้เริ่มมีดุลการค้าเกินดุลกับสหรัฐอเมริกามาตั้งแต่ปี 1976 และจำนวนที่ได้ดุลการค้านั้นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทุกปี จะเห็นได้ว่าการได้ดุลการค้าจำนวนมากของเกาหลีได้ต่ออเมริกา เป็นตัวช่วยลดแรงกดดันของการขาดดุลการค้าแกัญญบุนของเกาหลีได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีคำนึงว่า ตลาดในอเมริกาเป็นตลาดส่งออกที่สำคัญที่สุดของเกาหลีได้ในปัจจุบัน เพราะฉะนั้นการพัฒนาปรับของวงจรเศรษฐกิจของอเมริกาจึงมีผลโดยตรงในการกำหนดดาวงเศรษฐกิจของเกาหลีได้ ไม่แต่เท่านั้นพัฒนาการของอุตสาหกรรมของเกาหลีได้โดยเฉพาะในช่วงทศวรรษที่ 1970 นั้น สามารถเกิดขึ้นได้ก็ เพราะการเจาะตลาดอเมริกาได้นั้นเอง ขณะเดียวกันท่อ (PIPE) ที่เกินคล่องล่าร์รี่หลอกจากอเมริกามาเข้าสู่กรุงเป่าของญี่ปุ่นนั้นมิใช่มีเพียงท่อทางตรรกะห่วงการค้าญี่ปุ่น – อเมริกาเท่านั้น แต่ยังมีท่อทางอ้อม ที่ผ่านการได้ดุลการค้าของเกาหลีได้มาสู่กรุงชาติคุณการค้าของเกาหลีได้ และเข้าสู่กรุงเป่าของญี่ปุ่นในที่สุดด้วย ฉะนั้นถ้าญี่ปุ่นยังสามารถรักษาสภาพโครงสร้างการค้าระหว่างประเทศเช่นนี้ได้ต่อไป ญี่ปุ่นก็คงจะรู้ว่าอย่างขึ้นไปได้อกنانที่เดียว ในขณะที่ภาวะการขาดดุลการค้าแบบเป็นโครงสร้างของประเทศไทยอีก ก็จะยังคงหนักหน่วงเพิ่มขึ้นไปเรื่อยๆ

(ค) ห่วงโซ่อันที่ 3 การค้าระหว่างเกาหลีได้ กับ ตะวันออกกลาง เป็นไปในรูปที่เกาหลีได้ส่งออกอุตสาหกรรมก่อสร้าง กับ นำเข้าน้ำมันดิบ เนื่องจากน้ำมันดิบมีความจำเป็นมากสำหรับเป็นพลังงานในอุตสาหกรรมแขนงต่างๆ ทำให้เกาหลีได้ซึ่งผลิตน้ำมันเองไม่ได้ ต้องพึ่งพาการนำเข้าน้ำมันดิบจากกลุ่มประเทศในแถบตะวันออกกลาง แต่เกาหลีได้ก่อขยายมิ่งที่จะลดการขาดดุลการค้าต่อกลุ่มประเทศในตะวันออกกลาง โดยการขยายการส่งออกอุตสาหกรรมก่อสร้าง และการส่งงานงานเกาหลีได้ไปทำงานในกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง

ที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นนี้เป็นเพียงการเสนอภาพอย่างคร่าวๆ ของโครงสร้างและการพัฒนาของอุตสาหกรรมของประเทศไทยเกาหลีได้ในช่วงทศวรรษที่ 1960 ถึงปี 1978 อันเป็นช่วงที่ประเทศไทยได้รับสมญานามว่าเป็นประเทศไทยนิคส์

3. การเปรียบเทียบการพัฒนาอุตสาหกรรมของเกาหลีได้ กับ ของประเทศไทย และการตรวจสอบทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมือง

3.1 นิยามของคำว่า “NICs” กับ การพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไทย

เกาหลีได้และประเทศไทย

จากรายงานของ OECD ในปี 1979 เรื่อง “The Impact of the Newly Industrializing

Countries” ได้กำหนดนิยามของเหล่าประเทศที่กำลังพัฒนาที่จัดอยู่ในกลุ่ม NICs ว่า ในช่วงระหว่างปี 1963 ถึงปี 1977 ประเทศกำลังพัฒนาเหล่านี้จะต้องบรรลุเงื่อนไขต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ

(1) การเพิ่มขึ้นของระดับการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรม รวมทั้งการขยายตัวอย่างรวดเร็วของสัดส่วนการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรม ต่อการจ้างงานทั้งหมด

(2) การเพิ่มขึ้นของของสัดส่วนตลาด (Market Share) ใน การส่งออกผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมการผลิต

(3) การลดลงอย่างรวดเร็วโดยสมพัทธ์ของช่องว่างรายได้ประชาชาติต่อหัวระหว่างประเทศนักบุรุษและผู้หญิง

ในส่วนที่เกี่ยวกับโครงสร้างการจ้างงานของประเทศไทยได้เป็นดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13

โครงสร้างของผู้มีงานทำในประเทศไทย (หน่วย : พันคน, %)

ปี	คนทำงาน (พันคน)	การเกษตร ประมาณปี(%)	อุตสาหกรรม และเหมืองแร่	ทุนสังคมทาง อ้อมและอื่น ๆ
1963	7,662	63	8.7	28.2
1964	7,799	61.9	8.8	29.3
1965	8,208	58.6	10.4	31.0
1966	8,423	57.9	10.8	31.3
1967	8,717	55.2	12.8	32.0
1968	9,155	52.4	14.0	33.6
1969	9,414	51.3	14.3	34.4
1970	9,745	50.4	14.4	35.2
1971	10,066	48.4	14.2	37.4
1972	10,599	50.6	14.2	35.2
1973	11,139	50.0	16.3	33.7
1974	11,586	48.2	17.8	34.0
1975	11,830	45.9	19.1	35.0
1976	12,556	44.6	21.9	33.5
1977	12,929	41.8	22.4	35.8
1978	13,490	38.4	23.2	38.4

ที่มา : สภาวางแผนเศรษฐกิจ “ดันนีฟางเศรษฐกิจสำราญ” ของปี 1979

ตารางที่ 14

ต่อตัวบันช่องผู้มีส่วนได้เสียตามมาด้วย 11 ปี ปัจจุบันในแผนกงานสานักงานอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี 1960-1978 (%)

ส่วนราชการร่วม	1960	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978
(1) เกษตรกรรรม ไทร ล้านนา แล้วการ ประมง	82.4	83.7	79.17	72.18	72.0	65.42	72.99	75.76	73.48	73.69
(2) การชุตแม่ร ทัตผลิตสานักงานรรรม	0.2	0.2	0.11	0.73	0.65	0.29	0.16	0.16	0.25	0.14
(3) การศึกษา	3.4	3.5	3.97	7.69	7.05	9.87	7.46	6.22	6.55	6.80
(4) การก่อสร้าง	0.5	0.5	1.14	1.59	1.51	1.61	1.13	1.28	1.63	1.44
(5) การสาธารณูปการ และสาธารณูปช	0.1	0.1	0.11	0.15	0.28	0.36	0.23	0.24	0.24	0.27
(6) พลเมืองกรรรม	5.7	5.7	7.11	7.63	8.17	9.49	7.57	7.05	8.25	8.54
(7) การอนับตัวและสังคม และคุณภาพชีวิ	1.2	1.2	1.28	1.94	2.25	2.71	2.09	1.77	1.88	1.78
(8) บริการ	4.8	3.0	7.05	8.08	8.07	10.24	8.37	7.51	7.72	8.34
(9) กิจกรรม ไม่ว่าจะ เบื้องต้น	1.7	1.9	0.06	0.01	0.01	—	—	0.01	—	—

หมาย : อาชีวภาพ สมัยเดียว วันนั้นนั้น, “วิชาชีวกรรมชั้นเรียนไทย-ภาคกลาง” สถาบันแห่งศึกษา,

ธรรมศาสตร์, หน้า 58.

จะเห็นได้ว่า สัดส่วนของการจ้างงานในภาคเกษตรกรรมได้ลดลงอย่างมากจาก 63% ในปี 1963 เป็น 38.4% ในปี 1978 (ลดลงเกือบ 25%) ขณะที่สัดส่วนของการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรมการผลิตของเกษตรได้ได้เพิ่มขึ้นจาก 8.7% ในปี 1963 เป็น 23.2% ในปี 1978 ซึ่งการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนการจ้างงานนั้นบ่งบอกว่าค่อนข้างสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนของมูลค่าที่เติบโตภาคอุตสาหกรรมผลิตขึ้น (20.2/30.1/49.7 ในปี 1978)

ครัวนี้ ขอให้หันมาดูโครงสร้างของผู้มีงานทำของประเทศไทยดูบ้าง (ตารางที่ 14 - หน้า 187)

จะเห็นได้ว่า จำนวนสัดส่วนของผู้มีงานทำในภาคเกษตรกรรมลดลงเพียงเกือบ 10% เท่า

นั้น (จาก 82.4% ในปี 1960 มาเป็น 73.69% ในปี 1978) ในขณะที่จำนวนสัดส่วนของผู้มีงานทำในภาคอุตสาหกรรม (ชุดเรื่อง หัตถอุตสาหกรรม ก่อสร้าง) แม้เพิ่มขึ้นมากก็จริงจาก 41% ในปี 1960 เป็น 9.38% ในปี 1978 และถึงแม้ว่า อัตราการเจริญเติบโตของการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรมจะสูงเป็นอันดับหนึ่งในช่วงระหว่างปี 1971-78 (11.5%) ก็จริง แต่เมื่อเราดูถึงมูลค่าของสาขาเกษตรกรรมกับอุตสาหกรรมใน GDP แล้ว เราจะพบว่ามูลค่าของสาขาเกษตรกรรมใน GDP ได้ลดลงอย่างมาก many จาก 40.51% ในปี 1960 ไปเป็น 27.09% ในปี 1978 ดังตัวเลขข้างล่างนี้

ปี 1960	ปี 1978
(ก) เกษตรกรรม	40.51%
(ข) การค้า (ปลีกและส่ง)	15.84%
(ค) อุตสาหกรรม	11.05%
(ง) บริการ	9.50%
	27.09%
	16.17%
	21.31%
	9.96%

ส่วนมูลค่าของภาคอุตสาหกรรมใน GDP มีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก 11.05% ในปี 1960 เป็น 21.31% ในปี 1978 ก็จริง แต่เมื่อเปรียบเทียบกับกรณีของเกษตรได้แล้ว จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า พัฒนาการของอุตสาหกรรมในไทยมีผลต่อการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรมน้อยกว่าที่ควรจะเป็น ทำให้ไม่สามารถดูดซับแรงงานจากภาคชนบทเข้ามายังภาคอุตสาหกรรมได้มากนัก

หรืออีกนัยหนึ่ง กระบวนการกลยุทธ์ในกรุงมาชีพของชาวนาไทยนั้น ยังไม่สามารถเห็นได้กระจางชัด (ตามวี พิกกษ์วงศ์, 1983) ดังนั้นการเริ่มต้นของ “ทุนนิยมรอบนอก” ในประเทศไทยจึงเป็นการครอบงำการผลิตของชาวนาภายใต้ระบบทุนนิยมมากกว่าเป็นกระบวนการทำให้ชาวนากลยุทธ์ในกรุงฯ ใน การเริ่มต้นของ “ทุนนิยมรอบนอก” ในประเทศไทย

เกษตร์ได้กลับเป็นกระบวนการทำให้ช้าๆ เป็นกรรมกรด้วย เรายังอธิบายความแตกต่างดังกล่าวของ 2 ประเทศนี้ภายในกรอบของทฤษฎีทุนนิยมรอบนอกได้อย่างไร

ในขณะที่สัดส่วนการผลิตสินค้าภาคเกษตรกรรมมีแนวโน้มที่ลดลงอย่างช้าๆ แต่ประชากรส่วนใหญ่ของไทยยังคงอยู่ในภาคเกษตรกรรม ทั้งนี้ย่อมแสดงว่ากำลังการผลิตในภาคเกษตรกรรมอันเป็นกำลังการผลิตขั้นพื้นฐานของสังคมไทยไม่เพียงแต่ไม่ค่อยได้รับการพัฒนาเท่าที่ควรเท่านั้น แต่ยังแสดงให้เห็นว่าผู้ที่อยู่ในภาคการเกษตรยังมีความเป็นอยู่ที่ยากลำบากด้วย ซึ่งแนวทางพัฒนาเศรษฐกิจเช่นนี้ถ้าดำเนินต่อไปอาจจะทำให้โครงสร้างการผลิตของประเทศไทยโดยทั้งหมดมีความอ่อนแอมากยิ่งขึ้น (เกริกเกียรติ, 2524, หน้า 41)

ในด้านการเพิ่มขึ้นของสัดส่วนตลาดในการส่งออกผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมการผลิตของเกษตร์ได้ กับของไทย จากตารางที่ 10 ที่ได้อ้างไปแล้ว เราจะพบว่าการส่งออกของผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมของเกษตร์ได้เพิ่มจาก 27% ในปี 1962 มาเป็น เกือบ 90% ในปี 1978 โดยที่สินค้าการเกษตรและวัตถุดิบได้ลดลงจาก 73% ในปี 1962 มาเป็น 10% ในปี 1978 ส่วนในกรณีของไทย เรายังพบความเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นในสัดส่วนของการส่งออกของผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมในช่วง 1963–78 เช่นกัน (ดังตารางที่ 15) และการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นไป

อย่างช้าๆ ในปี 1963 สินค้าการเกษตรหลัก 5 ชนิด (คือ ข้าว ยางพารา ข้าวโพด มันสำปะหลัง ปอ) กับเรตดิบุกของไทยยังครองสัดส่วนถึง 79.9% ของสินค้าออกทั้งหมด (สัดส่วนนี้ได้ลดลงบ้างแล้วเมื่อเทียบกับปี 1952 ซึ่งสูงถึง 84.8%) แต่ในปี 1980 สัดส่วนของสินค้าหลัก 6 ชนิดนี้ได้ลดลงเหลือ 49.2% หรือราคารวังหนึ่งของสินค้าออกทั้งหมด ส่วนสินค้าส่งออกอื่น ๆ ที่เหลือ (50.4% ในปี 1978) นั้นสามารถแยกออกเป็นสินค้าผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมการผลิตได้ราว 22.7% ในปี 1978 (ดังตารางที่ 16)

ดังนั้นสินค้าผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมซึ่งมีสัดส่วนราว 20 กว่า% ของสินค้าออกทั้งหมดในช่วงครึ่งหลังของศตวรรษที่ 1970 นั้น เมื่อแยกประเภทสินค้าออกแล้ว เราจะพบว่าเป็นผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมการผลิตที่ตั้งอยู่บนวัตถุดิบท้องถิ่นถึงกว่าครึ่ง เช่น Proceed food มีสัดส่วนถึง 57.69% ของผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมการผลิตส่งออกในปี 1976 นอกจากนี้ก็เป็นสินค้าประเภทสิ่งทอ (14.26%) เสื้อผ้า (7.55%) และเครื่องไฟฟ้า (4.21%) เท่านั้นโดยที่ผลิตภัณฑ์สินค้าอุตสาหกรรมการผลิตนี้ ยังมีสัดส่วนที่เล็กมาก นั่นคือแม้ว่าประเภทของสินค้าออกของไทยจะเพิ่มชนิดมากกว่าเดิมก็จริง แต่สินค้าออกหลักๆ ก็ยังคงเป็น ข้าว ยางพารา ดิบุก ข้าวโพด มันสำปะหลัง ปอ Proceed food (โดยเฉพาะน้ำตาลกับผลิตภัณฑ์อาหาร) ไม่ตัด สิ่งทอ

ตารางที่ 15

ต้นค้าอุกคิดเป็นร้อยละของสินค้าอุกคิด

ปี	ข้าว	ยางพารา	ดีบุก	ข้าวโพด	มันสำปะหลัง	ปอ	อื่นๆ
1963	35.4	19.7	7.7	8.9	4.5	3.7	20.1
1964	35.6	16.7	7.8	11.2	5.3	4.0	19.4
1965	33.5	15.4	9.0	7.8	5.2	8.5	20.6
1966	28.5	13.2	9.3	11.2	4.6	11.4	21.9
1967	32.8	11.1	12.9	10.1	15.1	6.1	21.9
1968	27.6	13.3	11.0	12.0	5.6	4.9	25.6
1969	20.0	18.1	11.1	12.0	6.0	5.3	27.5
1970	17.0	15.1	11.0	13.3	8.3	4.9	30.4
1971	16.8	11.0	9.1	13.2	7.2	5.4	37.3
1972	19.7	8.3	7.4	9.3	6.9	4.8	43.6
1973	11.2	14.1	6.3	9.1	7.8	3.3	48.2
1974	19.6	10.1	6.2	12.2	7.7	1.7	42.5
1975	13.0	7.7	5.0	12.7	10.2	1.4	50.0
1976	14.2	8.7	4.9	9.3	12.4	0.9	49.6
1977	18.8	8.7	6.4	4.7	10.8	0.6	50.0
1978	12.6	9.6	8.7	5.1	13.1	0.5	50.4
1979	14.4	11.4	8.5	5.2	9.1	0.4	51.0
1980	14.6	9.3	8.5	5.5	11.2	0.1	50.8

ที่มา : อ้างซึ่งจาก สวีลักษณ์ ชุติกุล, เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง “นโยบายการค้าระหว่างประเทศของไทย”

ตารางที่ ๑๖

สัดส่วนการส่งออกโดยแบ่งตามสาขาอุตสาหกรรม (%)

	ปี 1963	1968	1973	1978
1. เกษตรกรรม	80.0	71.3	53.4	47.2
2. ประมง	0.8	2.3	4.9	5.0
3. ปา่าไม้	2.4	1.6	2.1	0.4
4. เหมืองแร่	8.0	13.6	8.6	10.5
5. อุตสาหกรรมการผลิต	4.3	4.0	20.7	22.7
6. อื่น ๆ	4.5	7.2	10.3	14.2

ที่มา : อ้างซ้ำจาก Somsak Tambunlertchai, "Import Substitution And Export Expansion : An Analysis of Industrialization Experience in Thailand", 1981.

เครื่องไฟฟ้า เสื้อผ้า เท่านั้น ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบ กับความหลากหลายของสินค้าแล้ว ของไทยเรา ยังด้อยกว่าของเกาหลีได้อยู่มากที่เดียว ตารางที่ ๑๗ จะเป็นการเปรียบเทียบการส่งออกผลิตภัณฑ์ อุตสาหกรรมการผลิตร่วมระหว่างไทย กับ เกาหลีได้

โดยเปรียบเทียบ (ก) ยอดส่งออก (ล้าน ดอลลาร์สหรัฐ) (ข) สัดส่วนการเป็นสินค้า อุตสาหกรรมของ การส่งออก (%) (ค) สัดส่วน ของการเป็นสินค้าอุตสาหกรรมหนักของการ ส่งออก (%)

ตารางที่ ๑๗

เปรียบเทียบการส่งออกผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมการผลิตร่วมระหว่างไทยกับเกาหลีได้

ประเทศ	1965	1967	1969	1971	1973	1975	1977
(ก) เกาหลีได้	175	320	623	1,068	3,225	5,081	10,046
	61.0	67.2	77.0	82.1	84.3	81.6	84.9
	(3.4)	(5.2)	(10.1)	(9.6)	(13.8)	(15.3)	(19.6)
ไทย	622	681	708	831	1,563	2,377	3,094
	5.0	15.2	15.1	15.5	21.9	19.6	20.9
	(0.2)	(0.2)	(0.2)	(0.4)	(0.7)	(1.8)	(2.8)

ที่มา : UN, Statistical Yearbook for Asia and the Pacific.

ຈົ.ສ.ຂ. ၁၄၂

- (2) ແບນແຜນຂອງກາປະສານຕ້ວຮະຫວ່າງ
ຮະບບເສຣໜູກິຈໄທຍ ກັບຮະບບຖຸນນີຍມໂລກໂດຍ
ພິຈານາຈາກແລ້ງກູ້ເງິນຕ່າງປະເທດ
- (3) ແບນແຜນຂອງກາຈັດສຽງເງິນກູ້ ແລະ
ນປະມາຄນເພື່ອກາປັ້ນນາ
- (4) ລັກຂະນະ ແລະ ສາຮະສຳຄັ້ງ ນໂຍບາຍ
ແລະ ກລຸ່ມທີ່ກາປັ້ນນາເສຣໜູກິຈໄທຍໂດຍການ
ພິຈານາຄວາມສັນພົນຮ່ວ່າງຮ່າງງານເສຣໜູກິຈ
ຂອງຮනາຄາຣໂລກກັບແບນພັ້ນນາເສຣໜູກິຈແລະ
ສັງຄມແຫ່ງໝາດ
- (5) ແບນແຜນຂອງກາເສີມສ້າງບຮຍາ-
ກາສສ່າງເສີມກາລົງຖຸນຂອງນາຍຖຸນຕ່າງໝາດແລະ
ນາຍຖຸນໄທຍ
- (6) ກາຣກ່ອຕົວຂອງກາພລິທາງອຸດສາຫ-
ກຮມ ພາຍໃຕ້ກລຸ່ມທີ່ກາປັ້ນນາອຸດສາຫກຮມ
ແບນກາພລິທີ່ເພື່ອທົດແທນການນຳເຂົ້າ
- (7) ກາຣຶ່ງພາທາງເທິກໂນໂລຢີ ໃນກາພລິທີ່
ອຸດສາຫກຮມແລະ ກາຣຶ່ງພາບໍ່ຈັຍກາຣພລິທີ່ຈາກ
ຕ່າງປະເທດ
- (8) ກາຣຶ່ງພາຖຸນຕ່າງໝາດໃນກາສສ່າງ
ຖຸນທາງອຸດສາຫກຮມ
- (9) ກະບວນກາລດຖຸນ (Decapitaliza-
tion) ພາຍໃນປະເທດອັນເກີດຈາກການຂົນເອກຳໄວ
ກລັບປະເທດແມ່ນອຸທຸນຕ່າງໝາດ

ຈາກຫວ່າຂໍ້ເຫັນນີ້ ກຸ່ມ ໄດ້ສ້າງແນນກາພ
ທຸກໆນີ້ທີ່ເປັນແບນຈຳລອງເສຣໜູກິຈການນີ້ອັງຂອງ
ຮະບບຖຸນນີຍມພຶ່ງພາກາຍໃນຂອບຂໍ່າຍຂອງຮະບບ
ຖຸນນີຍມໂລກຂຶ້ນມາ ດັ່ງແນນກາພທີ່ 1 ພັ້ນ 195

ພວັນກັນນີ້ ກຸ່ມ ຍັງໄດ້ຊີ້ວ່າ ຜລຂອງການ
ປັ້ນນາອຸດສາຫກຮມແບນພຶ່ງພາເຊົ່ານີ້ຈະກ່ອໄຫເກີດ
ປ່ຽນຫາຕ່າງໆ ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ຄວ

(1) ກາຣພລິທີ່ເພື່ອທົດແທນການນຳເຂົ້າເປັນ
ກາຣພລິທີ່ໃຫ້ເກີນນິຍມແບນຖຸນເຂັ້ມຂັ້ນ (Capital
intensive) ຜົ່ງກາຣພລິທີ່ປະເທດນີ້ ເປັນກາຣພລິທີ່
ສິນຄ້າເພື່ອກາຣບົຣໂກຄ ແລະ ສິນຄ້າກົງສຳເວົ້າຈຸບ
ໂດຍທີ່ອຸດສາຫກຮມກາຣພລິທີ່ສິນຄ້າປະເທດຖຸນໜີ້
ເປັນບໍ່ຈັຍສຳຫວັບກາປັ້ນນາອຸດສາຫກຮມທີ່ເປັນ
ອີສະຮະໄດ້ຮັບກາປັ້ນນານ້ອຍທີ່ສຸດ ນອກຈາກນີ້ແລ້ວ
ກາຣພລິທີ່ເພື່ອທົດແທນການນຳເຂົ້າຍັງເປັນບໍ່ຈັຍສຳຄັ້ງ
ທີ່ກ່ອໄຫເກີດກາເສີຍດຸລກາຮັກໃນຫ່ວ່າງໜັງຂອງການ
ປັ້ນນາເສຣໜູກິຈຈີ່ເປັນປ່ຽນຫາພຸ້ນຖານທີ່ວຽກໃໝ່ໄທຍ
ຕ້ອງແສງຫາແນວທາງກາປັ້ນນາອຸດສາຫກຮມທີ່
ມູ່ສ່ວອກ

(2) ຜລັບພົມທີ່ຕາມມາກີ້ຄວ ກາຣຕ້ອງພຶ່ງພາ
ສິນຄ້າປະເທດຖຸນ ບໍ່ຈັຍກາຣພລິທີ່ຕ່າງໆ ຕລອດ
ຈົນກາຣບົຣກາທາງເທິກໂນໂລຢີ ອຸປະກອງໄປກັບການ
ຂາດກາປັ້ນນາເທິກໂນໂລຢີກາຍໃນປະເທດ

(3) ກາສສ່າງຖຸນກາຍໃນຂອບຂໍ່າຍທີ່ກວ່າ-
ຂວາງກວ່າມີຂໍ້ຈຳກັດ ເພະກາລດຖຸນກາຍໃນ
ປະເທດ ອັນເກີດຈາກກາຣແລກເປົ່າຍິນທີ່ໄມ່ເທົ-

รอบนอก หรือถ้าหากถือว่าเกาหลีได้เป็น “นิคส์” แล้ว ในทศวรรษของผู้เขียน ประเทศไทยในปัจจุบันเป็นได้อย่างมากก็แค่ “กิ๊นคส์” เท่านั้นเอง นอกจากนี้ สิ่งที่น่าสังเกตจากการบริยับเที่ยบกรณีพัฒนาการอุตสาหกรรมของเกาหลี ได้กับของไทยก็คือ การสังกัดอยู่ในทุนนิยม รอบนอกนั้นไม่ได้ขัดความเป็นไปได้ของการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไทย และการพัฒนาของอุตสาหกรรมโดยตัวของมันเองก็จะไม่นำมาซึ่งประชาธิปไตยที่แท้จริงได้โดยอัตโนมัติ ถ้าหากเราพิจารณาจากทฤษฎีขั้นตอน เราอาจมองได้ว่า เกาหลีได้ก่อตั้งประเทศไทยที่กล้ายมาเป็นทุนนิยมที่หลังประเทศไทยนิยมในยุโรปตะวันตก สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น ให้มีอนาคตที่ญี่ปุ่นก็เคยเป็นประเทศที่นิยมที่มาที่หลังประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมัน และเหมือนอย่างที่เยอรมันก็เคยเป็นประเทศที่นิยมที่มาที่หลังประเทศอังกฤษมา ก่อนหนึ่งสอง สิ่งนี้มีนัยในทางทฤษฎีว่ามีความเป็นไปได้ในอนาคตอยู่ให้มีอนาคตที่เกาหลีได้จะกล้ายมาเป็นสมาชิกของ “ทุนนิยมศูนย์กลางใหม่” หรือเป็นจักรพรรดินิยมระดับสอง ใน การเสนอเช่นนั้นนับว่าเป็นการท้าทายสมมุติฐานของทฤษฎีพึงพาอย่างมากเลยที่เดียว

พัฒนาการอุตสาหกรรมของเกาหลีได้ในปัจจุบัน ทำให้ผู้เขียนหวนไนเป็นกังวลว่าวิวัฒนาการในหมู่นักเศรษฐศาสตร์การเมืองของญี่ปุ่น ในช่วง

ปลายทศวรรษที่ 1950 ถึงทศวรรษที่ 1960 ว่าญี่ปุ่นเป็นทุนนิยมพึ่งพาที่ตนต่อสหรัฐอเมริกา หรือไม่ วิวัฒนาการในญี่ปุ่นจะมีพันฐานทางวัฒนธรรมที่สำคัญอยู่บ้างในญี่ปุ่นช่วงนั้น แต่วิวัฒนาการในญี่ปุ่นเรื่องตลาดขนาดมาก เมื่อเราพูดถึงทุนนิยมญี่ปุ่นในทศวรรษที่ 1980 ประสบการณ์ของวิวัฒนาการทางทฤษฎีของญี่ปุ่นช่วงนั้นคงจะมีประโยชน์อยู่บ้างในการตรวจสอบ ทฤษฎี Dependency ที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ประเทศไทยกับเกาหลีได้

3.2 ทฤษฎี DEPENDENCY กับการพัฒนาทุนนิยมในเกาหลีได้กับประเทศไทย

มีนักวิชาการไทยจำนวนไม่น้อยที่ได้พยายามประยุกต์ใช้ทฤษฎี “พึ่งพา” ในการวิเคราะห์โครงสร้างเศรษฐกิจไทย แต่ผู้ที่พยายามวิเคราะห์โครงสร้างเศรษฐกิจไทยในฐานที่เป็นแบบจำลองเศรษฐกิจ—การเมืองของระบบทุนนิยมพึ่งพา หรือเรียกได้ว่าเป็นการใช้ทฤษฎี “พึ่งพา” ใน การวิเคราะห์สังคมไทยอย่างเต็มตัวนั้น ก็คือ กฤษ พิมพันเจตต์ (1982 และ 2527) กฤษได้กำหนดหลักฐาน หัวข้อ ที่ยืนยันถึงลักษณะที่พึ่งพาของทุนนิยมไทยว่ามีอยู่ด้วยกัน 10 หัวข้อ คือ

- (1) ระบบความช่วยเหลือจากต่างประเทศ และการจัดตั้งคณะกรรมการอุดมการณ์ ในแห่งภูมิศาสตร์การเมืองของสหราชอาณาจักร ภายใต้ขอบเขตของระบบทุนนิยมโลก

(2) แบบแผนของการป้องกันตัวระหว่างระบบเศรษฐกิจไทย กับระบบทุนนิยมโลกโดยพิจารณาจากแหล่งกู้เงินต่างประเทศ

(3) แบบแผนของการจัดสรรงบประมาณ และงบประมาณเพื่อการพัฒนา

(4) ลักษณะ และสาระสำคัญ นโยบายและกลยุทธ์การพัฒนาเศรษฐกิจไทยโดยการพิจารณาความสมัพันธ์ระหว่างรายงานเศรษฐกิจของธนาคารโลกกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

(5) แบบแผนของการเสริมสร้างบรรยายกาศส่งเสริมการลงทุนของนายทุนต่างชาติและนายทุนไทย

(6) การก่อตัวของการผลิตทางอุตสาหกรรม ภายใต้กลยุทธ์การพัฒนาอุตสาหกรรมแบบการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า

(7) การพึ่งพาทางเทคโนโลยี ในการผลิตอุตสาหกรรมและการพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากต่างประเทศ

(8) การพึ่งพาทุนต่างชาติในการสะสมทุนทางอุตสาหกรรม

(9) กระบวนการลดทุน (Decapitalization) ภายในประเทศไทยเดิมจากการข้อความร่วมกันของทุนต่างชาติ

(10) การกระจายตัวของทุนอุตสาหกรรมและผลผลิตส่วนเกินภายใต้กระบวนการสะสมทุนของนายทุนต่างชาติและนายทุนไทย

จากหัวข้อเหล่านี้ กลุ่มได้สร้างแผนภาพทฤษฎีเป็นแบบจำลองเศรษฐกิจการเมืองของระบบทุนนิยมเพื่อพากายในขอบข่ายของระบบทุนนิยมโลกขึ้นมา ดังแผนภาพที่ 1 หน้า 195

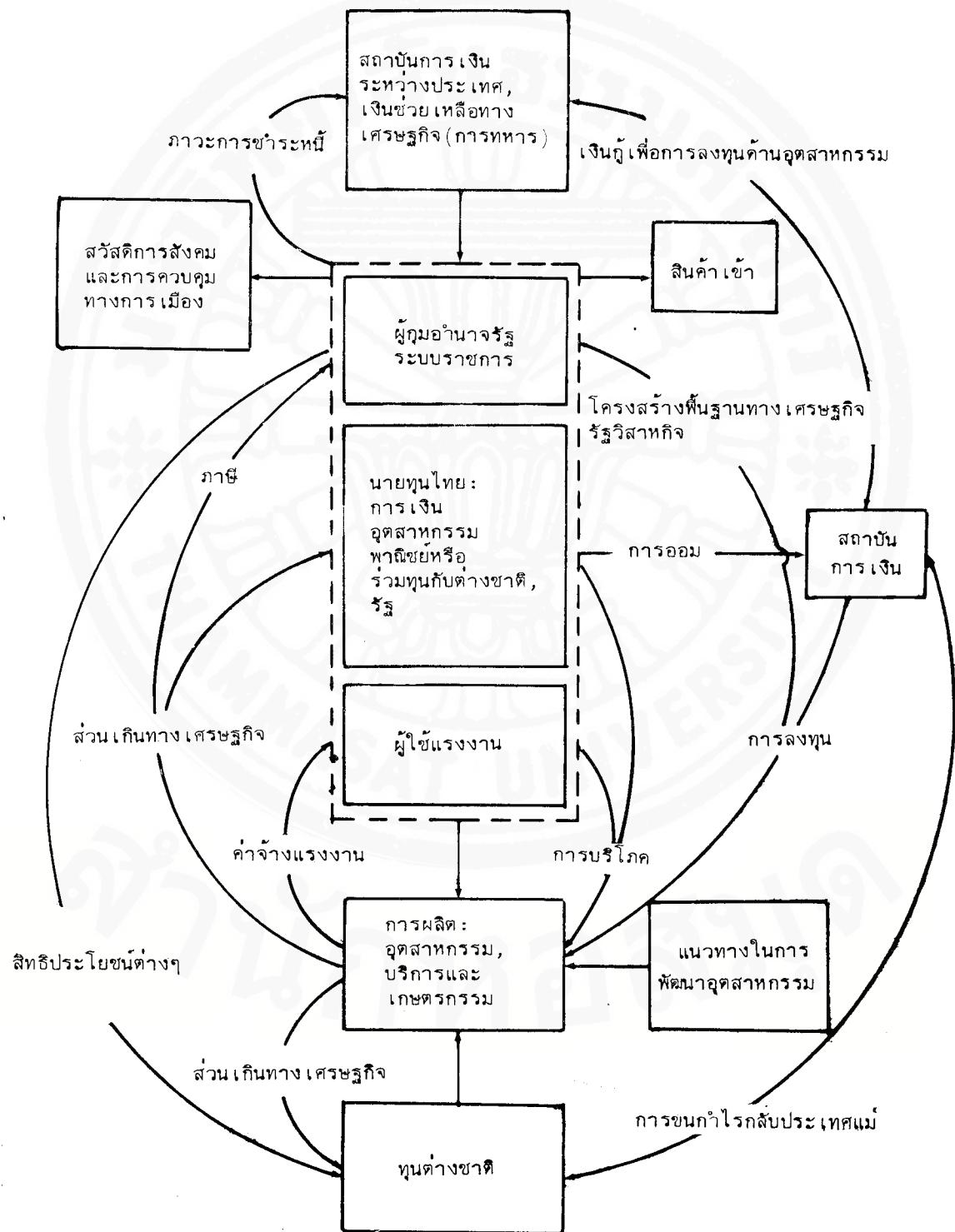
พร้อมกันนั้น กลุ่มยังได้ชี้ว่า ผลของการพัฒนาอุตสาหกรรมแบบพึ่งพาเข้าเนื้องอกอีก็เป็นปัจจัยทางต่างๆ ดังต่อไปนี้คือ

(1) การผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า เป็นการผลิตที่ใช้เทคนิคแบบทุนเข้มข้น (Capital intensive) ซึ่งการผลิตประเภทนี้ เป็นการผลิตสินค้าเพื่อการบริโภค และสินค้ากึ่งสำเร็จรูป โดยที่อุตสาหกรรมการผลิตสินค้าประเภททุนซึ่งเป็นปัจจัยสำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เป็นอิสระได้วัสดุการพัฒนาน้อยที่สุด นอกจากนี้แล้ว การผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้ายังเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการเสียดุลการค้าในช่วงหลังของการพัฒนาเศรษฐกิจซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานที่รัฐไทยต้องแสวงหาแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมที่มุ่งส่งออก

(2) ผลลัพธ์ที่ตามมาก็คือ การต้องพึ่งพาสินค้าประเภททุน ปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ตลอดจนการบริการทางเทคโนโลยี ควบคู่ไปกับการขาดการพัฒนาเทคโนโลยีภายในประเทศ

(3) การสะสมทุนภายในขอบข่ายที่กว้างขวางกว่ามีข้อจำกัด เพราะการลดทุนภายในประเทศไทย อันเกิดจากการแลกเปลี่ยนที่ไม่เท่าเทียมกันในการส่งเข้าปัจจัยการผลิต การเสียค่าบริการเทคโนโลยี และการนำกำไรกลับประเทศแม่ของนายทุนต่างชาติ

แผนภาพที่ 1
แบบจำลองเศรษฐกิจของระบบทุนนิยมพัฒนาภายในขอบข่าย
ของระบบทุนนิยมโลก-กรณีของประเทศไทย

(4) กระบวนการสะสมทุนอุตสาหกรรมต้องพึ่งพาทุนการเงินจากต่างประเทศ ซึ่งก่อให้เกิดบัญหาการลดทุนภายในประเทศ เช่นกัน

(5) ในขณะที่กระบวนการพัฒนาอุตสาหกรรมแบบพึ่งพาขยายตัว การสะสมทุนอุตสาหกรรมนำไปสู่การกระจุกตัว และรวมศูนย์ของทุน และผลผลิตส่วนเกิน ดังนั้นจึงก่อให้เกิดการผูกขาดในระบบเศรษฐกิจ

(6) การลงทุนจากต่างประเทศมีสมรรถนะในการจ้างงานต่ำ เพราะส่วนใหญ่ใช้เทคนิคการผลิตแบบทุนเข้มข้น โดยการจ้างงานซึ่งคาดว่าจะได้จากการลงทุนจากต่างประเทศซึ่งไม่มีความนัยสำคัญต่ออัตราการว่างงานภายในประเทศ

“หลุมพระทางทฤษฎี” ของการใช้แบบจำลองเศรษฐกิจการเมืองแบบทุนนิยมพึ่งพา ก็คือการทำให้เราไม่สามารถแบ่งแยกความแตกต่างในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพระหว่างไทยกับเกาหลีใต้ในปัจจุบันได้ เพราะนอกจากเรื่องความแตกต่างในกลยุทธ์การพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการนำเข้ากับเพื่อมุ่งส่งออกในช่วงแรกๆ ของกระบวนการทำให้เป็นอุตสาหกรรมแล้ว หัวข้อต่างๆ ที่ กฤษ ยกมาล้วนสามารถใช้กับกรณีของเกาหลีใต้ได้ด้วย นั่นคือ ทั้งๆที่มีการพึ่งพาในรูปแบบ (แบบแผนต่างๆ) แต่ทำไม่การขยายตัวของอุตสาหกรรมของเกาหลีใต้จึงยังไปได้เรื่อยๆและอย่างมีพลวัตรด้วย ซึ่งถ้าการ

ขยายตัวของอุตสาหกรรมของเกาหลีใต้ยังคงเป็นเช่นนี้ต่อไปแล้ว “การเปลี่ยนแปลงจากปริมาณไปสู่คุณภาพใหม่” ก็อาจจะเกิดขึ้นได้เช่นกันในอนาคตของทุนนิยมเกาหลี (อย่างเช่นมีการคาดการณ์กันว่า ในปี 1991 เกาหลีใต้จะผลิตรถยนต์ได้เป็นจำนวน 1.2 ล้านคันต่อปี ซึ่งครึ่งหนึ่งของรถยนต์ที่ผลิตได้นั้นจะถูกส่งออกไปขายในตลาดโลก และยังมีแนวโน้มว่ารถยนต์ที่ผลิตได้ในเกาหลีจะสามารถเข้าไปเยี่ยงตลาดของประเทศไทยนิยมพัฒนาแล้วอันๆด้วย)

อุดมการณ์เบื้องหลังทฤษฎีทุนนิยมพึ่งพา คือ อุดมการณ์ชาตินิยม แม้ว่าทฤษฎีพึ่งพาจะช่วยให้คนไทย “หู้ตาส ้าง” ขึ้นมากกว่าเดิม แต่เพื่อการติดอยู่กับแนวมองเช่นนี้ ก็อาจจะทำให้มองข้ามลักษณะที่สำคัญของทุนนิยมไปบางอย่าง นั่นคือ ลักษณะที่ “ข้ามชาติ” ของทุนนิยม กล่าวคือ ถ้าประเทศไทยได้สามารถรับช่วงการยกระดับขึ้นสูงของโครงสร้างอุตสาหกรรมต่อจากญี่ปุ่นมาได้อย่างต่อเนื่อง และทำให้เป็นของตนเองได้ต่อไปแล้วใช้รัฐเศรษฐกิจของเกาหลีใต้ กับ เศรษฐกิจของญี่ปุ่นก็สามารถก่อตัวเป็น “เครือเศรษฐกิจเดียวกัน” (ที่มีผลประโยชน์ของทุนนิยมร่วมกัน) ได้ แม้ว่าเกาหลีใต้จะยังคงอยู่ในฐาน “กินน้ำได้ศอกญี่ปุ่นต่อไป” ก็ตาม ความจริงแล้วสิ่งนี้ก็หาได้เป็นปรากฏการณ์ที่แปลกใหม่แต่อย่างใดไม่ เพราะในช่วงที่เกาหลีตัดเป็นอาณา尼คมของจักรวรดินิยมญี่ปุ่นในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 โครง

สร้างสังคม เศรษฐกิจ การเมืองของเกาหลีกถูกรวมตัวเป็นส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจญี่ปุ่นอยู่แล้ว ต่างกันแต่ว่าในยุคบุ้จบันความสัมพันธ์ระหว่างเกาหลีกได้กับญี่ปุ่นไม่ได้เป็นไปในรูปการครอบงำแบบจักรพรรดินิยม-อาณานิคม อิกต่อไป แต่เป็นไปในรูปของความสัมพันธ์ระหว่างรัฐทุนนิยมด้วยกัน โดยที่รัฐทุนนิยมของญี่ปุ่นมีอิทธิพลเหนือกว่าทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยีเท่านั้น สภาพการณ์เช่นนี้สามารถเกิดขึ้นมาได้ เพราะมีเหล่าเงื่อนไขดังต่อไปนี้

(1) ลักษณะภูมิรัฐศาสตร์ของเกาหลีกได้ที่ใกล้ชิดกับญี่ปุ่นมาก ทำให้การย้ายทุนไปเกาหลีกเพื่อแสวงหาแรงงานที่มีค่าจ้างราคาถูกในญี่ปุ่นไม่ต่างไปจากการย้ายทุนไปภาคชนบทของญี่ปุ่นเอง

(2) โครงสร้างสังคมรายเย็น ในระดับภูมิภาค การประจันหน้าทางการเมืองระหว่าง “ทุนนิยมเกาหลีก” กับ “สังคมนิยมเกาหลีกเนื้อ” ได้สร้างความสัมพันธ์อันดึงเครียดแบบพิเศษ ที่ทำให้รัฐเกาหลีกต้องมุ่งแสวงหาความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและการทหารโดยผ่านความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับญี่ปุ่น และความร่วมมือทางทหารจากสหรัฐอเมริกา ลักษณะแข่งขันทางการเมืองกับฝ่าย “สังคมนิยม” ที่กล้ายืนเป็นปัจจัยผลักดันการพัฒนาของทุนนิยมในประเทศไทยให้รุ่ดหันนั้น ยังสามารถพูดได้ในกรณีของ “ได้หันอีกด้วย”

(3) ช่องว่างทางภาษาระหว่างญี่ปุ่น กับ เกาหลีกไม่มากนัก มีคนเกาหลีกได้รู้ภาษา

ญี่ปุ่นอยู่เป็นจำนวนมาก และการเรียนภาษาญี่ปุ่นสำหรับคนไทยหลังจากว่าการเรียนภาษาอังกฤษ สิ่งนี้ทำให้การถ่ายทอดความรู้ วิทยาการ เทคโนโลยีจากญี่ปุ่นไปสู่เกาหลีกได้เป็นไปได้อย่างสะดวกมากเสียเปรียบเทียบกับกรณีของญี่ปุ่นกับไทย

(4) ช่องว่างทางวัฒนธรรมระหว่าง 2 ประเทศนี้มีอยู่น้อย เพราะในอดีตการ ญี่ปุ่น กับอาวัฒนธรรมจีนมาสู่ญี่ปุ่นโดยผ่านเกาหลีก เอง สิ่งนี้ทำให้ ปรัชญา ค่านิยม วิธีการบริหาร กิจการแบบญี่ปุ่นสามารถเป็นที่ยอมรับ นำมาประยุกต์ใช้กับคนไทยได้ง่ายกว่าคนไทยที่มีความแตกต่างในทางวัฒนธรรมค่อนข้างมาก การเปลี่ยนแปลงของจิตสำนึก คุณค่าภายใน ทัศนะต่อการบริหารเศรษฐกิจเช่นนี้มีผลสะท้อนอย่างลึกซึ้งต่อการยกระดับประสิทธิภาพและผลิตภัพการทำงานของคนงานเกาหลีก

(5) ประสบการณ์และความสำเร็จของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระดับสูงของญี่ปุ่น ในช่วงทศวรรษที่ 1960-70 หาได้เป็นสิ่งที่ “เหลือเชื่อ” หรือ “ไกลตัว” สำหรับคนไทยได้ไปไม่ แต่มันคล้ายกับพ่อค้าข้างบ้านเราที่ได้ใช้วิธีการของตัวเองอย่างหนึ่งในการประกอบกิจการค้าแล้วประสบความสำเร็จในการค้า้นนั้น ทำให้เราได้เรียนรู้ และสามารถทำตามแบบเขาบ้างได้อย่างเข้าถึง ซึ่งวิธีการที่ญี่ปุ่นใช้คือ “ทุนนิยมผูกขาดร่วมกับรัฐ” ในขณะที่รัฐที่เกาหลีกได้ใช้คือ “ทุนนิยมแห่งรัฐ”

บัญหาการพึ่งพาตน จึงไม่จำเป็นเสมอไป ว่าจะเป็นตัวก่อข่าวพัฒนาการของทุนนิยมในประเทศไทยนั้น เพราะพัฒนาการของทุนนิยมของประเทศไทยนั้น ๆ ยังคงอยู่กับเหล่าปัจจัยทางธุรกิจ ธรรมและทางประวัติศาสตร์อน ๆ อีกมากวิธีใช้แค่การพึ่งพาแต่เพียงอย่างเดียว และถึงแม่ว่าการเริ่มต้นของการพัฒนาทุนนิยมของประเทศไทยนั้น จะเป็นแบบพึ่งพาหรือล้าหลังก็ตาม แต่ถ้าประเทศไทยนั้นรู้จักใช้ลักษณะพิเศษของตนเอง (ไม่ว่าในทางภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม การถ่ายทอดวิทยาการ เป็นต้น) หรือพยายามสร้างเงื่อนไขภายใต้ที่อำนวยแก่ผลประโยชน์ของประเทศตนแล้ว ประเทศไทยนั้นก็ยัง “พอมีทาง” ที่จะพัฒนาคุณภาพของทุนนิยมของประเทศไทยต่อได้ แต่ในที่สุดแล้ว สันสุดปลายทางของการพัฒนาแบบทุนนิยมนี้ก็คือ จักรวรรดินิยม (ไม่ว่าจะเป็นระดับหนึ่งหรือระดับสองก็ตาม) หรือทุนผูกขาดสากระดับความหมายที่ซึ่งคาดันน์เอง

การใช้ทฤษฎีพึ่งพามาวิเคราะห์สังคมไทย และสังคมเกษตรที่ได้ในช่วงทศวรรษที่ 1950 – 1960 นั้นยังไม่มีบัญหามากนัก และแม้ในปัจจุบันนี้แนวมองแบบทฤษฎีพึ่งพายังพอจะอธิบายความเป็นจริงด้านหนึ่งของสังคมไทยได้ก็ตาม แต่การใช้ทฤษฎีพึ่งพามาวิเคราะห์สังคมเกษตรที่ได้ในปัจจุบันนี้มีทางคิดต่อมา (และจะยังคงคิดต่อมาอีกนานกว่าหนึ่งปี ที่ในอนาคต) Charles A. Barone (1983) ก็เป็นคนหนึ่งที่เริ่มตระหนักรถึงความคิดต่อมาอ่อนน้อม ดังนั้นเขาจึงพยายามที่จะเสนอ “แนวมอง

อันใหม่” ที่จะมาทดแทนทฤษฎีพึ่งพามากกว่า “แนวมองอันใหม่” ที่ Barone เสื่อออกคือ การวิเคราะห์ “พลังทางชนชั้นและการต่อสู้ทางชนชั้น” ซึ่ง “แนวมองอันใหม่” ที่ว่านี้เท่ากับเป็นการละทิ้งวิชาเศรษฐศาสตร์ และการวิเคราะห์เชิงโครงสร้างไปอย่างสิ้นเชิง นั่นเอง ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าเป็นการสุดขั้วไปอีกด้านหนึ่ง การวิเคราะห์พลังทางชนชั้นและการต่อสู้ทางชนชั้นจะมีความหมายในกรณีเท่านั้น คือในกรณีที่จะทำให้เราทราบว่า ความสัมพันธ์ในเชิงขัดแย้งทางสังคมขั้นพื้นฐานของสังคมนั้นเป็นอย่างไรภายในลัทธิจากที่กระบวนการพัฒนาการผลิต (อุตสาหกรรม) ได้สะสานความขัดแย้งภายในมาจนถึงระดับหนึ่งและได้รับเบ็ดเตล็ดความรุปของการต่อสู้ทางชนชั้น หรือปฏิบัติการมวลชน กรณีสังหารรุ่งเรืองซึ่งยอมเผด็จการและการลุกฮือของมวลชนเกษตรที่ถูกปราบปรามในปี 1979–80 นั้นได้ให้มูลที่เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการวิเคราะห์พลังทางชนชั้น และการต่อสู้ทางชนชั้นในเกษตรที่ได้ภายในลัทธิการต่อสู้ทางชนชั้นที่ปรากฏตัวออกมาอย่างแหลมคมเท่านั้น ที่จะได้เบิดเผยความสัมพันธ์ในเชิงขัดแย้งขั้นพื้นฐานของสังคมอุตสาหกรรม องค์การวิเคราะห์ พลังทางชนชั้นและการต่อสู้ทางชนชั้นของเกษตรที่ได้ในปี 1979–80 ยังสามารถเป็นบทเรียนและอุทาหรณ์ให้แก่ประเทศไทยต่าง ๆ ที่กำลังเดินรอยตามการพัฒนาแบบ NICs อุตสาหกรรม (ไม่ว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่ก็ตาม)

จำนวนที่จุดระเบิดของภาระระหว่างมวลชนของเมืองพุชาน กับระบบอบเพด็จการของบักจุยี อันนำมาซึ่งการสังหารบักจุยีและ การลุกฮือของประชาชนเมืองกว้างเจาในที่สุดคือ วิกฤตการณ์เศรษฐกิจที่เกิดขึ้นภายหลังวิกฤตการณ์นามันครองที่ 2 ในปี 1979 จากปลายปี 1979 จนถึงกลางปี 1980 จึงเป็นปีแห่งการต่อสู้ทางการเมืองของกลุ่มพลังหลัก 2 กลุ่ม ซึ่งต้องจบลงด้วยความพ่ายแพ้ของฝ่ายได้รับหนึ่งลงไป ก่อน เศรษฐกิจต่อไปหลังจากนั้นจึงจะเป็นไปได้

กำลังพันธุ์ฐานสนับสนุนที่เข้มแข็งที่สุดของระบบอบเพด็จการบักจุยีคือกองทัพ กองทัพนี้ก่อตัวขึ้นมาท่ามกลางประเพณีทางการเมืองที่เห็นว่า ความคงอยู่ของตนกับความคงอยู่ของชาติเกาหลินนี้คือสิ่งหนึ่งสิ่งเดียวกัน ที่น่าสังเกต ก็คือว่า ส่วนใหญ่ของชนชั้นนำในกองทัพหาร นั้นล้วนแล้วแต่มีพันเพมาจากครอบครัวชาวนาที่ยากจน ซึ่งทำให้ต้นต่อความมั่งคั่งของผู้นำทหารของเกาหลินได้ที่เป็นเพด็จการน้อยที่อ่อนอาจไม่ใช่เช่นที่ทุน ในช่วงระยะเวลาเกือบ 20 ปี (1961-79) ของระบบอบเพด็จการบักจุยี นั้นได้ทำให้ภายในระบบอบเพด็จการทหารนี้เกิดกึกหรือสายกำลังขึ้นมา 3 ก๊กหรือ 3 สายด้วยกัน โดยก๊กที่ 1 จป.ร. รุ่นที่ 8 เป็นแกนกลาง พวกร นี้เป็นกำลังหลักในการก่อรัฐประหารเมื่อปี 1961 และเป็นตัวหลักในการค้าจุนรัฐบาลเพด็จการ

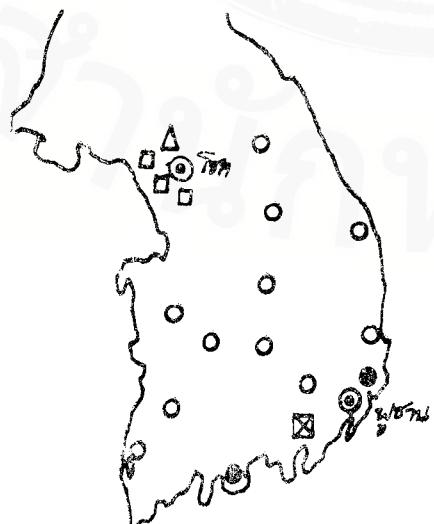
ของบักจุยี ส่วนก๊กที่ 2 คือพวกห้องถีนเคนโซ-โดยิน (ออกเสียงตามภาษาญี่ปุ่น) หรือถีนที่เป็นบ้านเกิดของบักจุยี ทั้งนี้เนื่องจากว่า ลักษณะห้องถีนนิยมในเกาหลินได้รุนแรงมากจนทำให้ผู้นำที่มีอำนาจส่วนใหญ่แม้ก็มาจากห้องถีนนี้โดยผ่านการสนับสนุนพวกรเพบ้านเดียวกัน พวกรเหล่านี้จะเกาะกลุ่มกันแน่นเป็นกลุ่มใหญ่ทั้งในวงการทหาร ชัชริกิ แลราชการ ส่วนก๊กที่ 3 มีจป.ร. รุ่นที่ 11 เป็นแกนกลาง (พวกรยังเตอร์กของเกาหลิน) ภายหลังการตายของบักจุยี พวกรนี้ได้กล้ายามเป็นพวกรที่มีอำนาจมากที่สุดในกองทัพและตัวแทนคนหนึ่งของกลุ่มนี้คือ ชูน ดูชัวน ที่ได้กล้ายามเป็นประธานาธิบดีคนบ่าบุนของเกาหลิน ที่ 3 ก๊กนี้มีการต่อสู้อย่างชิงอำนาจ และความเป็นใหญ่อยู่ตลอดมา แต่เมื่อวิกฤตในชั้นมาเป็นใหญ่ก็ตาม เนื่องจากว่าต้นต่อความมั่งคั่งของพวกรขาดอยู่ที่อำนาจเพด็จการทหาร เพราะฉะนั้นพวกรเข้าจมีแนวโน้มที่จะต่อต้านความพยายามทุกวิถีทางในการปฏิรูปหรือการทำให้มีประชาธิปไตยเกิดขึ้นในเกาหลิน แต่จะว่าไปแล้วรูปแบบการปกครองที่รวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลางอย่างเป็นเพด็จการของเกาหลินได้เช่นนักเป็นรูปแบบทางการเมืองที่มีมาตั้งแต่โบราณกาลแล้ว

นักจากกองทัพและรักยังมีพวกรนายทุนใหญ่ที่อยู่ในคลาสโลรุ่มของนโยบายทุนนิยม แห่งรัฐบาลชัชริกิ ทางการของเกาหลิน ที่มาตั้งแต่เริ่มแรก โดยเป็นสถาบันอิสกอฟอันเช่นใน การค้าจุนระบบ

เด็จการของบังจุ่งยี และเป็นกลุ่มทุนที่ได้รับผลประโยชน์อย่างที่สุดจากการทำให้เป็นอุตสาหกรรมของเกาหลีได้ในระยะเวลา 20 ปีที่ผ่านมา (โดยผ่าน การสะสมทุน เงินช่วยเหลือจากรัฐ อภิสิทธิ์ต่างๆ นโยบายคุ้มครองอุตสาหกรรมส่งออก เป็นต้น) เนื่องจากพวณ์เป็นผู้ที่ได้รับผลประโยชน์มากที่สุดในบังจุ่งยี จึงสนับสนุนและพยายามค้ำจุนระบบเศรษฐกิจการเอาไว้อย่างถึงที่สุด

ดังได้กล่าวแล้วในบทก่อนว่า พัฒนาการของเศรษฐกิจเกาหลีได้เป็นแบบทวิภาคี คือ มีการเดินทางของกลุ่มทุนใหญ่ที่มุ่งไปที่อุตสาหกรรมส่งออก กับกลุ่มทุนเล็กที่มุ่งไปที่ตลาดความต้องการภายในประเทศและไม่ได้รับการส่งเสริมจากรัฐ กลุ่มพวณ์มีแนวโน้มที่จะถูกกลุ่มทุนใหญ่ดูดกลืนไปเข้าสังกัด จึงทำให้พวณ์สะสมความไม่พอใจต่อระบบเด็จการ และเป็น

รูปแสดง ตำแหน่งท้องท่องของอุตสาหกรรมของเกาหลีได้

กลุ่มพลังกลุ่มหนึ่งในการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย ด้วย ส่วนกลุ่มพลังหลักที่เป็นตัวต่อต้านระบบเศรษฐกิจการของบังจุ่งยีที่ได้แสดงให้เห็นในกระบวนการก่อจลาจลที่เมืองพูชาน ก็คือ มวลชน คนงานในเมืองที่ถูกกระตุ้นโดยการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยของบัญญัชันนักศึกษาของเกาหลีได้

เมืองพูชาน เป็นเมืองใหญ่อันดับสองของเกาหลีได้ มีประชากรอยู่ราว 2 ล้าน 5 แสนคน และเป็นเมืองอุตสาหกรรมอันดับหนึ่งของเกาหลีได้ เมืองพูชานนี้เป็นศูนย์กลางเชื่อมถนนอุตสาหกรรมชายทะเลตะวันออกเฉียงใต้ของเกาหลีได้ ประวัติศาสตร์ของเมืองอุตสาหกรรมสมัยใหม่แบบทุนนิยมในเกาหลีได้นั้นได้เริ่มต้นจริงๆ ก็ภายใต้ระบบเศรษฐกิจการของบังจุ่งยีเอง เนื่องจากพัฒนาการของอุตสาหกรรมแบบทุนนิยมภายใต้การปกครองของบังจุ่งยี กระทำโดยผ่าน

ท้องท่องอุตสาหกรรมส่งออก

ท้องท่องส่งออกเสริม

ท้องท่องอุตสาหกรรมแกนหลัก

ท้องท่องอุตสาหกรรมท่อไป

ท้องท่องอุตสาหกรรมเฉพาะดิษเตช

(*) เมืองใหญ่

การกดค่าจ้างแรงงานให้อยู่ในระดับต่ำ และสนับสนุนอุตสาหกรรมส่งออกของพวกรนาอยู่ในภูมิ ฉะนั้นค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำจึงไม่ได้ถูกกำหนดตามอุปสงค์อุปทานของพลังแรงงาน แต่ถูกกำหนดโดยระดับการพอยังชีพอยู่ได้ในเมืองที่มีการควบคุมทางการเมืองของพวกราษฎร สิ่งนี้แม้จะเป็นตัวดึงดูดให้ทุนต่างชาติมาลงทุนและทำให้พวกรนาอยู่ในภูมิ ของเกาหลีได้สามารถรักษาอัตราภาษีระดับสูง และทำให้สินค้าที่ผลิตได้มีกำลังแข็งขันกับต่างประเทศก็จริง แต่ในขณะเดียวกันก็สะสมความไม่พอใจและความรู้สึกต่อต้านระบบเผด็จการบังคุกยึดขึ้นในหมู่คนงานเกาหลีได้ที่มีเลือดเนื้อมีชีวิตจิตใจด้วย

ซึ่งการระเบิดความไม่พอใจของประชาชนคนงานที่มีต่อระบบกดขั้นนี้จะแสดงออกมาเป็นระยะ ๆ แบบวงจร (ในกรณีของเกาหลีได้ก่อนหน้าปี 1979-80 ก็คือปี 1960) ในกรณีของปี 1960 การลุกขึ้นของประชาชนเกาหลีได้ภายใต้การนำของนักศึกษาสามารถโค่นล้มเผด็จการลีชิงมัน ลงไปได้ แต่ชัยชนะที่ได้มาันน์ก เป็นเพียงแค่ระยะสั้นเท่านั้น เพราะในปีต่อไป (1961) พวกราษฎรภายใต้การนำของบังคุกยึด ได้ทำการรัฐประหารโค่นล้มรัฐบาลผลเรือนและสถาปนาระบบทุนน้ำที่เข้มแข็งและทะเยอทะยานยิ่งกว่าเดิมเสียอีก ส่วนในกรณีของปี 1979-80 การลุกขึ้นของประชาชนคนงานที่พุ่งขึ้นสู่จุดสุดยอดในกรณีของการยึดเมืองกว่างเจา ในปี 1980 นี้ได้ถูกปราบปรามอย่างเด็ดขาด

และราษฎรโดยผู้ที่ห้ามภายใต้การนำของ ชุน ดู หวาน แต่ภายหลังจากการปราบจลาจลในครั้งนั้นลงได้ รัฐบาลของ ชุน ดู หวาน ก็ได้หันมาใช้นโยบายที่พ่อนปรนมากขึ้น และให้บริการแก่ประชาชนเพิ่มขึ้นบ้าง เพราะพวกราษฎรตระหนักรู้ว่า ในกระบวนการเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่หันสมัยต่อไปนี้ ประชาชนปฏิเสธและบริการของประชาชนก็เป็นสิ่งสำคัญ เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ไม่ได้มีชีวิตอยู่แค่เมื่อข้าว กิน อุ่นใจก็ตาม ในปัจจุบันความสัมพันธ์ทางสังคมขั้นพื้นฐานที่เป็นความขัดแย้งกันของเกาหลีต่อกันยังคงเป็นเช่นที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น และพระเรื่องอย่างนี้มิใช่จะเปลี่ยนกันได้ภายในบีสองบี แต่เม้นจะต้องเป็นการต่อสู้อันยืดเยื้อยาวนานไม่สนสุดลงง่าย ๆ

3.3 ทุนหลักกับการพัฒนาอุตสาหกรรมของเกาหลีใต้ กับประเทศไทย

การวิเคราะห์หลักณะพิเศษของทุนหลัก (Dominant Capital) ที่ครอบงำพัฒนาการของทุนนิยมในแต่ละช่วงหนึ่ง ๆ ของประวัติศาสตร์ของประเทศไทยนั้น เป็นสิ่งที่ผู้เขียนเห็นว่าสามารถทบทวนแก้ไขจุดอ่อนที่มีอยู่ในทฤษฎีพึ่งพาได้และยังช่วยให้เราสามารถจำแนกความแตกต่างในการพัฒนาอุตสาหกรรมของเกาหลีใต้กับประเทศไทย ที่เริ่มต้นจากการพัฒนาแบบทุนนิยมรอบนอก (พึ่งพา) ในทศวรรษที่ 1950 เมื่อนอกนี้ได้

นิยามของคำว่า “ทุนหลัก” ในที่สี่ ผู้เขียนขอใช้ตามนิยามของ Suehiro Akira (1983) ที่เสนอว่า “ทุนหลัก (ในความหมายกว้าง) หมายถึงทุนที่เป็นตัวแทนเหล่าพลังการผลิตทางสังคมในรูปของเทคโนโลยี ในขั้นตอนที่แน่นอนหนึ่ง ๆ ของพัฒนาการของเศรษฐกิจทุนนิยม ส่วนทุนหลักในความหมายแคบ หมายถึง ทุนที่ควบคุมอุดสาหกรรมหลักเอาไว้ในแต่ละขั้นตอนของประวัติศาสตร์ทุนนิยม” Suehiro ได้แบ่งประเภทของทุนหลัก (ในความหมายแคบ) ใน การวิเคราะห์ทุนหลักของสังคมไทย ตามลักษณะของทุนและตามรูปแบบกิจกรรมหลักของทุนออกเป็น 7 ประเภทดังต่อไปนี้คือ

(1) กลุ่มธุรกิจการเงินท้องถิ่น (Local Financial Conglomerates)

(2) กลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมท้องถิ่น (Local Industrial Conglomerates)

(3) กลุ่มธุรกิจการค้าท้องถิ่น (Local Commercial Conglomerates)

(4) ผู้ประกอบการผลิตที่เป็นบริษัทข้ามชาติ (Multinational Manufactures)

(5) บริษัทการค้าของต่างประเทศ (Transnational Trading Companies)

(6) กลุ่มทุนชุนนานา (Bureaucratic Capital Group)

(7) กลุ่มทุนรัฐวิสาหกิจ (State Capital Group)

โดยที่ ประเทศไทย 1, 2, 3 นั้นสามารถจัดอยู่ในกลุ่มเดียวกันได้ว่าเป็นกลุ่มทุนท้องถิ่นใหญ่ (Local Big Capital) ส่วนประเทศไทย 4, 5 นั้นก็สามารถจัดอยู่ในกลุ่มเดียวกันได้ว่าเป็น ทุนสากล (Multinational Capital) ส่วนประเทศไทย 6, 7 นั้นก็สามารถจัดอยู่ในกลุ่มเดียวกันได้ว่าเป็นทุนชุนนานา ทั้งนี้ก็ เพราะว่า ทุนรัฐวิสาหกิจในเมืองไทยมีลักษณะใกล้เคียงกับทุนชุนนานามากกว่าทุนนิยมแห่งรัฐ เพราะว่าผู้มีอำนาจในรัฐวิสาหกิจไทยมีแนวโน้มถือผลประโยชน์ส่วนตนและพວกพ้อง (ชุนนานา) มากกว่าผลประโยชน์ “ส่วนรวม” หรือของ “ชาติ” เป็นที่ตั้ง (แต่เมื่อได้ก่อตั้มที่ลักษณะของผู้มีอำนาจในรัฐวิสาหกิจมีแนวโน้มถือผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นใหญ่ หรือของชาติเป็นที่ตั้ง เมว่าตนเองก็ได้ผลประโยชน์ด้วยก็ตาม กล่าวคือเป็น “เทคโนโลยี” เต็มตัว เมื่อนั้นพวกนี้จะมีลักษณะเป็นทุนนิยมแห่งรัฐ)

การจัดแบ่งลักษณะของกลุ่มนายนายทุนในประเทศไทยตามแต่ละช่วงตอน ของประวัติศาสตร์ออกเป็น 7 ประเภทย่อยหรือ 3 ประเภทใหญ่ดังนี้ ความจริงก็ได้มีนักวิชาการไทยค้นคว้าไว้บ้างแล้ว (ณรงค์ เพชรประเสริฐ, 2524) เพียงแต่ว่า Suehiro ได้มาพัฒนาเสริมต่อให้ละเอียดลึกซึ้งยิ่งขึ้นเท่านั้น

(ดังแผนภาพที่ 2 หน้า 204-205) เพราะว่า พัฒนาการของอุตสาหกรรมของไทยในรอบ 20 ปีที่ผ่านมา นั้น ก็คือ พัฒนาการของทุนหลักในประเทศไทยในช่วง 20 ปีมานี้นั่นเอง ตารางที่ 18 ในที่นี้เป็นการแสดงถึงสัดส่วนความสำคัญของเหล่าทุนหลักในสังคมไทยปัจจุบัน

ตารางที่ 18

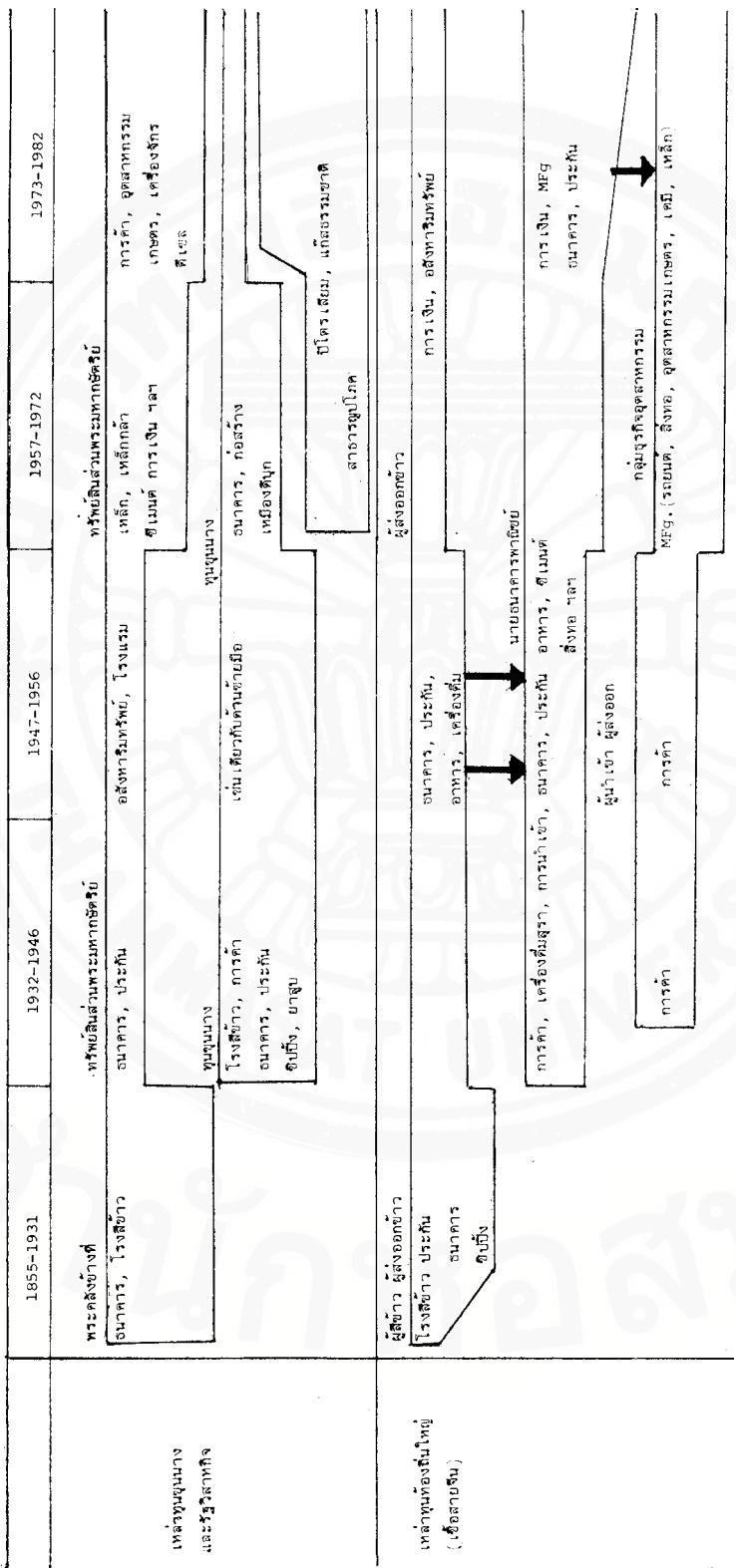
ทุนรัฐวิสาหกิจ ทุนท้องถิ่น และทุนต่างชาติในบริษัทใหญ่ที่สุด 100 อันดับแรก
ของประเทศไทย—จำแนกตามยอดทรัพย์สินและยอดขายในปี 1979
(หน่วย, จำนวนบริษัท, ล้านบาท, %)

	ทรัพย์สิน		ยอดขาย	
	จำนวนบริษัท	มูลค่า	จำนวนบริษัท	มูลค่า
(1) ทุนรัฐวิสาหกิจ	19	206,617 (36.3)	19	54,271 (22.8)
(2) ทุนเอกชนท้องถิ่น	52	304,279 (53.6)	44	75,979 (31.9)
(3) ทุนต่างชาติหรือ บริษัทข้ามชาติ	29	57,261 (10.1)	37	107,659 (45.3)
ยอดรวม	100	568,157 (100.0)	100	237,902 (100.0)

ที่มา : AKIRA SUEHIRO "CAPITAL ACCUMULATION AND INDUSTRIAL DEVELOPMENT IN THAILAND" (typed papers)

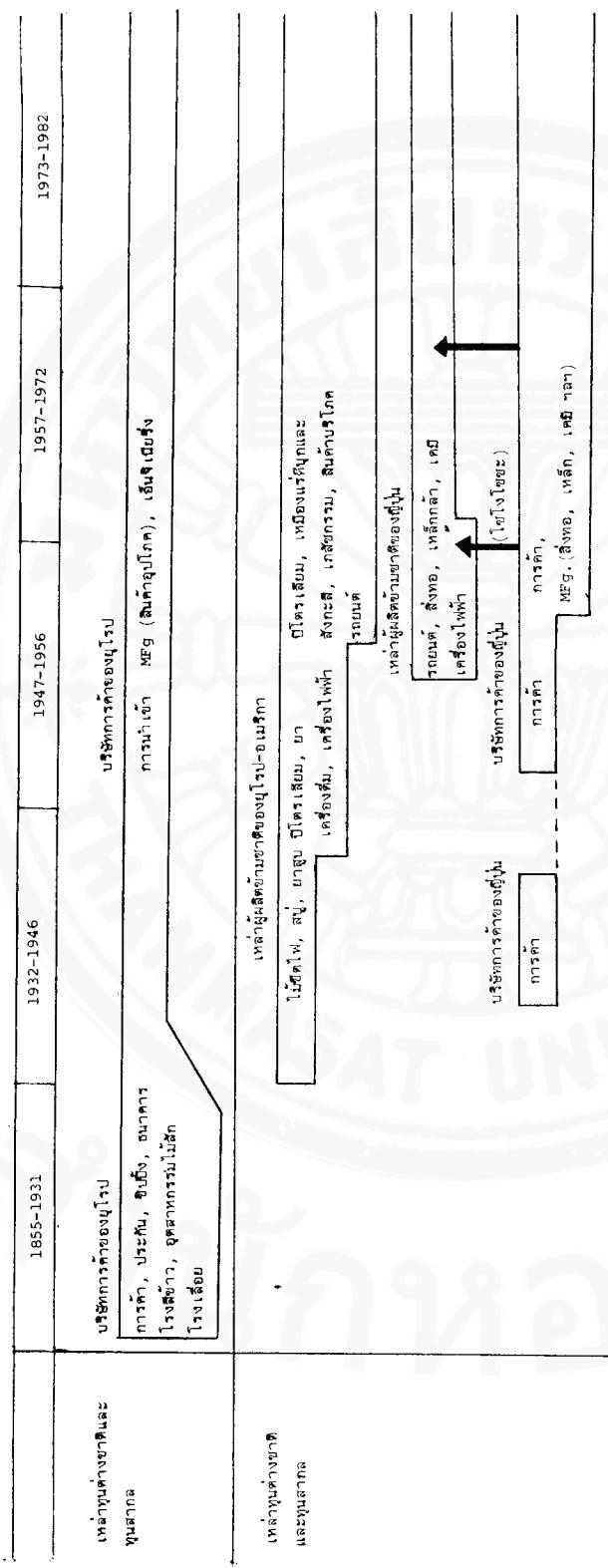
ถ้าดูจากยอดขายแล้วจะเห็นได้ว่า ทุนต่างชาติมียอดขายเป็นอันดับหนึ่ง (45%) ตามมาด้วยทุนเอกชนท้องถิ่น (32%) และทุนรัฐวิสาหกิจ (23%) สิ่งนี้แสดงถึงบทบาทที่สำคัญไม่น้อยของทุนต่างชาติ และรัฐวิสาหกิจในเศรษฐกิจไทย แต่ถ้าดูจากยอดทรัพย์สินแล้ว เรายกตัวอย่างเช่น ยอดทรัพย์สินของทุนเอกชนท้องถิ่นมีมากเป็นอันดับหนึ่งถึง 54% ในขณะที่ยอดทรัพย์สินของทุนต่างชาติเพียง 10% เท่านั้น แต่จากการแข่งตัน เราจึงไม่สามารถเห็นภาพ

แผนภาพที่ 2 การเปลี่ยนแปลงของทุนทรัพย์ในไทย

ฉบับที่ 14 ฉบับที่ 2 วันที่ 2 มิถุนายน 2528

แผนภาพที่ 2 (ต่อ)

การครอบงำเครือข่ายกิจของเหล่าทุนหลักในประเทศไทยได้อย่างชัดเจนพอ ตารางที่ 19 ข้างต้นโดยแบ่งตามสัดส่วนของเหล่าทุนหลักในประเทศไทย

ตารางที่ 19

สัดส่วนของยอดขายและยอดทรัพย์สินทั้งหมดของบริษัทใหญ่สุด 100 อันดับแรกของประเทศไทยในปี 1980 โดยแบ่งตามประเภทธุรกิจ (%)

	ธุรกิจการเงิน-ธนาคาร	อุตสาหกรรมผลิต	การค้าและอื่นๆ
(ก) ยอดทรัพย์สิน			
ทั้งสิ้น	92	62	45
บริษัทร่วมทุนกับญี่ปุ่น	3	10	30
,, กับตัววันเดก	4	28	25
,, กับประเทศไทย	1	0	0
รวม	100	100	100
(ข) ยอดขาย			
ทั้งสิ้น	98	32	36
บริษัทร่วมทุนกับญี่ปุ่น	0	10	17
,, กับตัววันเดก	2	58	47
,, กับประเทศไทย	0	0	0
รวม	100	100	100

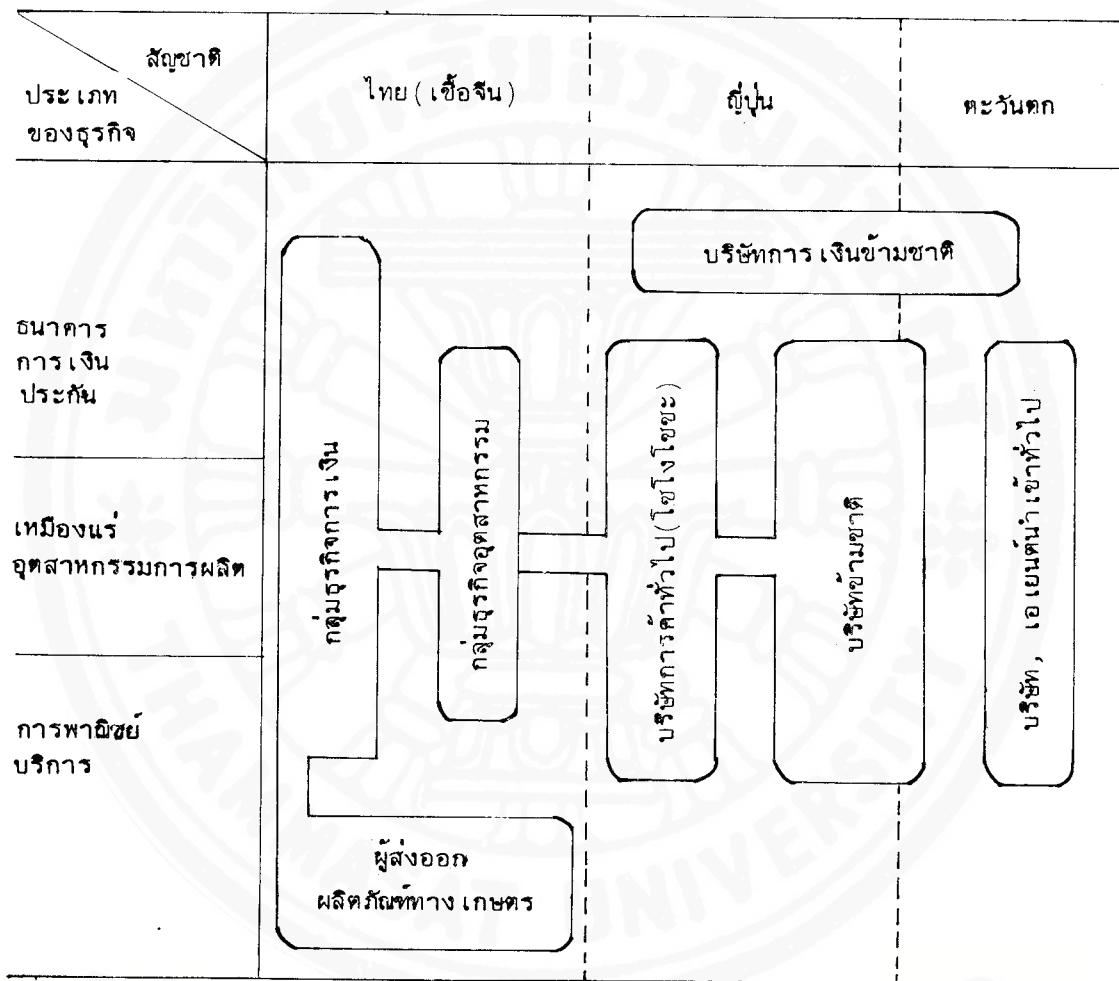
หมาย : ที่เดียวกับ ตารางที่ 18

จากตารางที่ 19 จะเห็นได้ว่า สาขาวุฒิกิจที่กลุ่มนักเรียนไทย (เชื้อสายจีน) สามารถยึดกุมได้อย่างเด็ดขาดจริง ๆ ก็คือ ธุรกิจการเงินการธนาคารเท่านั้น แต่ในด้านอุตสาหกรรมผลิตซึ่งเป็นหัวใจของการพัฒนาอุตสาหกรรม

กลับตกอยู่ในการควบคุมของบริษัทร่วมทุนกับต่างชาติ (ในแง่ของยอดขาย) ส่วนทางด้านธุรกิจการค้าน้ำสปาเก็ตโต ฯ กับทางด้านอุตสาหกรรมการผลิต (ในแง่ของยอดขาย) ซึ่งสามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ ดังแผนภาพที่ 3 ในหน้าต่อไป

แผนภาพที่ 3

แหล่งทุนหลักในประเทศไทย

ฉะนั้นสิ่งต่อไปที่เราควรจะมาพิจารณา ก็คือ กลุ่มธุรกิจการเงินการธนาคารของไทยนั้นมีความสนใจต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตมาก น้อยเพียงใด กล่าวคือ มันจะเป็นพลังผลักดันเศรษฐกิจ (อุตสาหกรรม) ไทยในอนาคต หรือ จะเป็นแค่พลังครอบงำเศรษฐกิจไทยเหมือนอย่างที่มันเป็นอยู่ในปัจจุบันเท่านั้น นั่นคือกลุ่มธุรกิจการเงินการธนาคารของไทยจะสามารถนำเสนอ

“ทุนการเงิน” (Finance Capital) ตามนิยามของยิลเพอร์ดิ้งที่ครอบงำต่อทุนอุตสาหกรรมได้จริงหรือไม่ (วรรทธ์ เจริญเลิศ, 2527)

ตารางที่ 20 ในหน้าถัดไป เป็นการแสดงสัดส่วนของทรัพย์สินของกลุ่มธุรกิจการเงินหลัก 4 กลุ่มในภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ ปี 1979 (หน่วย, ล้านบาท)

ตารางที่ 20

สัดส่วนของทรัพย์สินของกลุ่มธุรกิจการเงินหลัก 4 กลุ่มในไทย

กลุ่ม	ธนาคารพาณิชย์	การเงิน ประกันภัย การลงทุน	อุตสาหกรรม การผลิต	การค้า บริการ และอื่นๆ	รวม
กลุ่ม石膏พาณิช	(ก) (1)	(54)	(26)	(25)	(106)
	(ข) 39,872	13,603	1,286	738	55,499
	(ค) (71.8)	(24.5 %)	(2.3 %)	(1.3 %)	(100.0 %)
กลุ่มเศษไฟบล็อก	(ก) (3)	(36)	(10)	(41)	(90)
	(ข) 10,698	4,473	687	1,419	17,277
	(ค) (61.9 %)	(25.9 %)	(4.0 %)	(8.2 %)	(100.0 %)
กลุ่มล้ำชา	(ก) (1)	(17)	(19)	(31)	(68)
	(ข) 9,048	2,080	885	1,193	13,206
	(ค) (68.5 %)	(15.8 %)	(6.7 %)	(9.0 %)	(100.0 %)
กลุ่มรัตนรักษ์	(ก) (1)	(8)	(8)	(14)	(31)
	(ข) 6,123	1,393	738	416	8,670
	(ค) (70.6 %)	(16.1 %)	(8.5 %)	(4.8 %)	(100.0 %)
รวม	(ก) (6)	(115)	(63)	(111)	(294)
	(ข) 65,741	21,549	3,596	3,766	94,652
	(ค) (69.5 %)	(22.8 %)	(3.8 %)	(4.0 %)	(100.0 %)

หมายเหตุ : (ก) จำนวนบัญชี
(ข) ยอดเงิน
(ค) เปอร์เซ็นจากทั้งหมด

ที่มา : ที่เดียวกับตารางที่ 18

จากตารางที่ 20 ข้างต้นจะเห็นได้ว่า กลุ่มธุรกิจการเงินหลักของไทย 4 กลุ่มซึ่งครอบคลุมทรัพย์สินถึง 2/3 ของยอดทรัพย์สินทั้งหมดในภาคการเงิน มีทรัพย์สินอยู่ในภาคอุตสาหกรรมการผลิตรวมแล้วเพียง 3.8% ในขณะที่ทรัพย์

สินของธนาคารพาณิชย์ บริษัทการเงินการลงทุน ประกันภัยมีอยู่ถึง 90 กว่า% สภาพเช่นนี้ต่างไปจาก กลุ่ม Zaibatsu ของญี่ปุ่น หรือกลุ่ม Chenboru ของเกาหลีใต้ที่เป็นกลุ่ม “ทุนผูกขาด” และเป็น “ทุนการเงิน”

ที่ไม่เพียงแต่มีฐานทางการเงินของตนเองเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมอุตสาหกรรมการผลิต เหมืองแร่ ปีโตรเลียม สาธารณูปโภค (ไฟฟ้า ประปา) เข้ามายุ่งในอำนาจของตนด้วย พูดง่ายๆ ก็คือในกรณีของเกาหลีใต้ กลุ่มธุรกิจขนาดยักษ์เป็นของพวากกลุ่มน้ายุทธุ์อุตสาหกรรมที่พนวกเอาธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิต เหมืองแร่ การค้า และการเงินเข้ามายุ่งในตัวเดียวกัน ในขณะที่กลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ของไทย โดยเฉพาะในกลุ่ม

ธุรกิจการเงินการธนาคารที่เป็นภาคที่ฝ่ายคนไทย (เชื้อจีน) คุ้มได้ กลับไม่มีปรากฏการณ์เช่นที่ว่าด้วยกัน สิ่งนี้เป็นปัจจัยที่สำคัญมากที่ดูเหมือนจะได้สำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมในระยะยาวที่ทำให้พัฒนาการของอุตสาหกรรมไทยแตกต่างล้าหลังกว่าของเกาหลีใต้ (โดยไม่ต้องพูดถึงญี่ปุ่น) ตารางที่ 21 ดังต่อไปนี้ เป็นการแสดงถึงอันดับของบริษัทยักษ์ใหญ่ของเกาหลีใต้ในปี 1977 (หน่วย ล้านдолลาร์สหรัฐ)

ตารางที่ 21

อันดับบริษัทยักษ์ใหญ่ของเกาหลีใต้ในปี 1977

อันดับ	ประเภทบริษัท	กลุ่มผู้นำ ที่สังกัด	ปีที่ก่อตั้งบริษัท	ยอดขาย ปี 1977	อัตราเติบโต เมื่อเทียบกับ ปีก่อน (%)
1	ก่อสร้าง	Hyundai	1947	1,105.15	290.96
2	อุตสาหกรรมหนัก	Hyundai	1973	888.45	134.06
3	กลั่นน้ำมัน	Lucky	1976	750.10	19.19
4	อสังหาริมทรัพย์	Samsung	1952	485.54	87.70
5	การค้าทั่วไป	Dae-U	1967	389.28	51.77
6	การค้าทั่วไป	Hyundai	1976	365.15	—

ที่มา : “การสำรวจธุรกิจเกาหลีใต้” ปี 1980.

อันดับของบริษัทยักษ์ใหญ่ของเกาหลีใต้ ข้างต้นนี้ได้สะท้อนถึง เหล่าแกนของพลังการผลิตของเกาหลีใต้ในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี (เรื่องนี้ได้กล่าวไว้แล้วในบทก่อน)

ต่อไป ขอให้เรามาพิจารณา กลุ่มน้ายุทธุ์อุตสาหกรรมไทย ที่จะต้องมาเป็นผู้แบกรับภาร

ผลักดันและการพัฒนาอุตสาหกรรมไทยในอนาคตดูบ้าง กลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมท้องถิ่นได้พึ่งพาต่างชาติเป็นอย่างมาก (โดยเฉพาะญี่ปุ่น) ในขณะตอนแรกของการเจริญเติบโตของพวากษา (ต้นทศวรรษ 1960) แต่ภายหลังจากมีวิกฤตการณ์น้ำมันในปี 1973 ประกอบกับ

ความไว้سئีธรภาพทางการเมืองในช่วงนี้ ทำให้แนวโน้มการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติหลังจากนั้นลดลง และก็ทำให้กลุ่มอุตสาหกรรมท้องถิ่นสามารถขยายบทบาทของตนเพิ่มขึ้น มีอิทธิพลมากยิ่งขึ้นในการดำเนินธุรกิจของตน โดยมีข้อจำกัดจากทุนต่างชาติน้อยลงกว่าเมื่อก่อน ในขณะเดียวกัน กลุ่มอุตสาหกรรมท้องถิ่นก็ตกเป็นไปอยู่ในอิทธิพลของกลุ่มการเงินการธนาคารมากยิ่งขึ้น ในรูปของการพึ่งพิงทางการเงินจากธนาคารพาณิชย์ บัญชีบัน การสนับสนุนทางการเงินจากธนาคารพาณิชย์ได้ถูกยกเว้นอย่างสำคัญที่ขาดไม่ได้สำหรับกลุ่มอุตสาหกรรมท้องถิ่นในไทยนี้ในการขยายธุรกิจของตนออกไป

อย่างไรก็ตาม การเจริญเติบโตยิ่งขึ้นไปในอนาคตของกลุ่มอุตสาหกรรมท้องถิ่นในไทยจะถูกจำกัดด้วย สภาพดุล 3 ประการคือ

ประการแรก จากโครงสร้างของทุนหลักในประเทศไทย จะเห็นได้ว่า บทบาทของทุนชุมชนและภาระหนี้สินของบริษัทข้ามชาติได้บีบช่องว่างและโอกาสของกลุ่มทุนท้องถิ่นในการถือครองและชุดรัฐส่วนเกินทางเศรษฐกิจที่สังคมไทยผลิตได้ให้แคบลงอยู่แล้ว ยิ่งไปกว่านั้น กลุ่มอุตสาหกรรมท้องถิ่นยังเป็นเพียงแค่อัตราหนึ่งและส่วนที่ไม่ใหญ่ที่สุดของกลุ่มทุนท้องถิ่นเท่านั้น

ประการที่สอง จากลักษณะพิเศษของทุนท้องถิ่นในไทยเอง ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มอุตสาหกรรม

ท้องถิ่น หรือกลุ่มธุรกิจการเงินการธนาคารที่ล้วนแล้วแต่มีต้นกำเนิดมาจากทุนพาณิชย์ (พ่อค้าชาวจีน) ทำให้พวกรู้สึกว่าความสนใจกับบัญชาตตลาด (การตลาด) การห่วงผลตอบแทนในระยะสั้นที่รวดเร็วทันใจ มากกว่าการปรับปรุงเทคโนโลยีหรือปรับปรุงกระบวนการผลิตให้ดีขึ้นตลอดเวลา ในเมืองไทยยังไม่มีการสนับสนุนให้กับผู้ที่เติบโตมาจากการซื้อขายเช่นนี้ที่แยกตัวมาเป็นอิสระโดยเบ็ดกิจการเล็ก ๆ ขึ้นก่อนแล้วค่อยพัฒนาขึ้นมาใหม่อนอย่างในญี่ปุ่น ลักษณะพิเศษนี้เองของกลุ่มอุตสาหกรรมท้องถิ่นไทยทำให้กลุ่มพวกรู้สึกว่าไม่สามารถเป็น “ทุนอุตสาหกรรม” ในความหมายที่แท้จริงได้

ประการสุดท้าย รูปแบบการบริหารและการถือครองในบริษัทใหญ่ ๆ ของประเทศไทยยังเป็นรูปแบบครอบครัวอยู่เป็นส่วนใหญ่ (ยกเว้นกลุ่มปูนซีเมนต์ไทย ซึ่งเป็นของสำนักงานทรัพย์สินฯ กลุ่มนักการทหารไทยซึ่งเป็นของกองทัพ และกลุ่มนักการกรุงไทยซึ่งเป็นของรัฐบาล) ถึงแม้ว่ารูปแบบการบริหารงานภายใต้ครอบครัวจะสำแดงบทบาทในช่วงต้น ๆ ของการขยายตัวของธุรกิจ แต่รูปแบบการบริหารแบบนี้จะเป็นตัวกีดขวางการเจริญเติบโตในอนาคตในแห่งที่มันจำกัดทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสามารถอยู่แต่บุคคลภายในครอบครัวและผู้ใกล้ชิดเท่านั้น การจะแก้ไขเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริหารนี้ได้หรือไม่จะเป็นตัวกำหนดที่สำคัญอีก

ตัวหนึ่งต่อพัฒนาการในอนาคตของกลุ่มทุนท้องถิ่นในไทยและต่อพัฒนาการของอุตสาหกรรมไทยโดยส่วนรวมด้วย

เนื่องจากกระบวนการพัฒนาอุตสาหกรรมไทยในช่วงแรก ๆ เป็นนโยบายอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการนำเข้า จึงเป็นการพัฒนาอุตสาหกรรมที่มุ่งหวังตลาดภายในประเทศเป็นหลัก และขนาดของตลาดภายในประเทศของเมืองไทยไม่ใหญ่พอจะรองรับการขยายตัวทางอุตสาหกรรมได้ตลอดไป เพราะฉะนั้นในกรณีของไทย การแสวงหาตลาดต่างประเทศจึงเป็นทางออกทางเดียวที่เหลืออยู่สำหรับการพัฒนาแบบทุนนิยม รอบนอกในการจะแก้ไขปัญหาโครงสร้างที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการนำเข้า (บัญหาการขาดดุลการค้า หนี้สินต่างประเทศ การว่างงาน การชกต่อยตัวลงของการเติบโตทางเศรษฐกิจฯลฯ) เมื่อเป็นเช่นนั้นบทบาทของบริษัทการค้าระหว่างประเทศของไทย จึงมีความหมายเป็นอย่างมากในการแสวงหาตลาดสินค้าอุตสาหกรรมการผลิตในต่างประเทศ แต่ทว่าคนไทยเพียงจะมาต้นตัวหรือเห็นความสำคัญของบทบาทของบริษัทการค้าระหว่างประเทศมาเมื่อไม่กี่ปีมานี้เอง ในปี 1978 รัฐบาลไทยจึงได้เริ่มต้นสนับสนุนบริษัทการค้าระหว่างประเทศของคนไทยเพื่อขยายการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมการผลิตจากประเทศไทย ในระหว่างปี 1978 ถึงปี 1980 มี 19 บริษัทที่

ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนให้เป็นบริษัทการค้าระหว่างประเทศที่ได้รับการส่งเสริม แต่เนื่องจากขาดบุคลากรที่มีความสามารถพิเศษ เน้นสายในทางสากล และยังขาดประสบการณ์ในการทำงานระดับสากล จึงทำให้ 10 ใน 19 บริษัทข้างต้นต้องล้มเหลวนอนเสื่อไป และมีเพียง 7 บริษัทเท่านั้นที่สามารถเริ่มกิจการของตนได้ ตั้งแต่ปี 1981 เป็นต้นมา สิ่งที่น่าสนใจอย่างยิ่งคือว่า บริษัทการค้าระหว่างประเทศที่ได้รับการสนับสนุนนี้เป็นของกลุ่มอุตสาหกรรมท้องถิ่นแทนที่สันและไม่ปรากฏว่ามีผู้ค้าผู้ส่งออกข้าวหรือกลุ่มนชุรกิจการเงินการธนาคารเข้ามาร่วมในธุรกิจประเภทนี้เลย

นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก ถ้าดำเนินต่อไปจนถึงที่สุด จะนำมาซึ่งความจำเป็นในการปรับตัวของระบบเศรษฐกิจในอนาคตอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สิ่งนี้จะเป็นไปได้ก็ต้องมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและลักษณะของทุนหลักในประเทศไทยที่เอื้ออำนวยต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจให้ไปได้มากกว่าที่เท่านั้น

3.4 การปรับตัวของวิสาหกิจในภูมิภาค อันเนื่องมาจากการพัฒนาอุตสาหกรรมของเกษตรใต้และของไทย

พร้อม ๆ กับการขยายตัวของอุตสาหกรรมส่งออกในเกษตรใต้ สิ่งนี้ย่อมมีผลสะท้อนกลับมาอย่างโครงสร้างเศรษฐกิจของภูมิภาคที่นี่ ระดับหนึ่ง

อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สิ่งที่เห็นได้ชัดเจนยิ่งก็คือ การส่งออกสู่ประเทศญี่ปุ่นของประเทศไทยในแต่ละ เอเชียตะวันออกเพิ่มมากขึ้น ในกรณีของเกษตร หลีกได้ ได้หวาน อ่องกง คือผลิตภัณฑ์สิ่งทอ รองเท้ายาง ของเล่น วิทยุ เครื่องไฟฟ้าฯลฯ เพื่อที่จะรับการนำเข้าสินค้าเหล่านี้เข้ามาในญี่ปุ่น ทุนผูกขาดของญี่ปุ่นจึงได้ปรับโครงสร้าง การควบคุมวิสาหกิจใหม่คือ โลหตั้งอุตสาหกรรม ที่ไม่สามารถแข่งขันกับประเทศไทยเหล่านี้ได้ เช่น สิ่งทอ เนื่องจากค่าจ้างแรงงานในญี่ปุ่นสูงกว่า โดยมอบผลิตภัณฑ์สิ่งทอที่คุณภาพดี หรือต่ำให้ประเทศไทยเหล่านั้นผลิตแล้วส่งมาขายในญี่ปุ่น เพื่อขายแก่ผู้มีรายได้ปานกลางหรือน้อยในญี่ปุ่น ส่วนวิสาหกิจของญี่ปุ่นเองได้หันไปเน้นผลิตแต่ สิ่งของที่มีคุณภาพสูงราคาแพงเท่านั้น (การเปลี่ยนทางสากลโดยการเปลี่ยนเงินเดือน)

อันสืบการเข้ามาตีตลาดของสินค้าอุตสาหกรรม เบ้าจากเกษตร ได้ ด้านหนึ่งแม้จะทำให้วิสาหกิจ

ขนาดกลาง-ย่อมของญี่ปุ่นบางส่วนต้องล้มละลายไป แต่บางส่วนก็ถูกดูดกลืนครอบงำมากยิ่งขึ้นจากทุนผูกขาดญี่ปุ่น ยังมีบางส่วนที่เลือกหนทางที่สาม คือหันมาลงทุนต่างประเทศที่มีค่าจ้างแรงงานถูกพอที่จะสู้กับประเทศไทย ฯ ได้ นั่นคือแนวโน้มการลงทุนโดยตรงจากญี่ปุ่นในประเทศไทย ซึ่งจะเป็นการลงทุนจากวิสาหกิจขนาดกลาง-ย่อมของญี่ปุ่น มากกว่าของบริษัทข้ามชาติซึ่งได้ครอบคลุมใหญ่กว่ากับเรื่อง วิสาหกิจขนาดกลาง-ย่อมในประเทศไทย รวมทั้งผลกระทบในด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดจากการเข้ามาของวิสาหกิจขนาดกลาง-ย่อมของญี่ปุ่น จึงเป็นเรื่องที่สำคัญเรื่องหนึ่งในฐานที่เป็นตัวแปรใหม่อีกด้วยหนึ่งในการพิจารณาถึงพัฒนาการของอุตสาหกรรมไทยในอนาคต ■

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

1. เกริกาเกียรติ พพัฒน์เสรีธรรม, “วิเคราะห์ลักษณะการเป็นเจ้าของธุรกิจขนาดใหญ่ในประเทศไทย,” สถาบันไทยคดศึกษา, 2524.
2. กฤช เพิ่มกันจิตต์, “ผลกระทบของนักอิทธิพลและการเมืองภายนอกต่อสภาวะและมูลค่าของการพัฒนาในประเทศไทย,” สถาบันไทยคดศึกษา, 2527.
3. สวีลักษณา ชุติกุล, “นโยบายการค้าต่างประเทศของไทย”, เอกสารบรรยายวิชาหลักเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
4. สมเกียรติ วนะนนະ,
5. สุธี ประคำสน์เศรษฐ,
6. ณรงค์ เพชรประเสริฐ, “วิัฒนาการชนชั้นแรงงานไทย”, สถาบันไทยคดศึกษา, 2525.
7. วงศ์ เจริญเลิศ, “ทุนนิยมแท้จริงในไทย” ในหนังสือไทยศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมธราช.
8. จำรัส พิทักษ์วงศ์, “การขยายตัวของทุนนิยมในประเทศไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2488 จนถึงปัจจุบัน” ใน “เศรษฐศาสตร์ปัจจุบัน”, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ฉบับมกราคม – มิถุนายน 2524.
9. สุวนันธ์ ภรณเวลัย, “วิเคราะห์การพัฒนาอุตสาหกรรมของไทยในฐานะประเทศไทยที่นิยมบริหาร” ในวารสารเศรษฐศาสตร์การเมือง, ปีที่ 4, เล่มที่ 1, เดือนกันยายน 2527.
10. สุวนันธ์ ภรณเวลัย, “ระบบทุนนิยมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมชาวนาไทย” ในวารสารเศรษฐศาสตร์การเมือง, ปีที่ 3, เล่ม 4, เมษายน–มิถุนายน 2527.
- “โครงสร้างเศรษฐกิจญี่ปุ่นกับการพัฒนาของระบบทุนนิยมโลกหลังสงครามโลกครั้งที่ 2”, สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2523.
- “เศรษฐกิจญี่ปุ่นและระบบทุนนิยมโลกในศตวรรษที่ 1980”, 1983.

ภาษาอังกฤษ

1. AKIRA SUEHIRO, “Capital Accumulation and Industrial Development in Thailand”, 1983.
2. JAMES PETRAS, “Toward a Theory of Industrial Development in the Third World,” in *Journal of Contemporary Asia*, 1984.
3. KEVIN J. HEWISON, “The Financial Bourgeoisie in Thailand” in *Journal of Contemporary Asia*, 1981.
4. KRAISAK CHOONHAVAN, “The Growth of Domestic Capital and Thai Industrialisation” in *Journal of Contemporary Asia*, 1984.
5. CHARLES A. BARONE “Dependency, Marxist Theory and Salvaging the Idea of Capitalism in South Korea,” in *The Review of Radical Political Economy*, spring 1983.
6. GRIT PERMTANJIT, “POLITICAL ECONOMY OF DEPENDENT CAPITALIST DEVELOPMENT : Study on the limits of the Capacity of the state to rationalize in Thailand”, 1982. (Ph.D. Thesis).

7. SOMSAK TAMBUNLERTCHAI, "Import Substitution and Export Expansion : An Analysis of Industrialization Experience in Thailand" 1981.

คณาจารย์บุน

1. สำนักข่าวสารเกาหลีใต้,
 2. HIIZUMI KAZUO,
 3. KOBAYASHI HIDEO,
 4. OSAKI HIKOSAKU,
 5. OSAKI HIKOSAKU,
 6. KO JUNSOKU,
 7. KO JUNSOKU,
 8. คณะกรรมการเรียบเรียงหนังสือชุดบัญชาเกาหลี, "MINAMI CHOZEN NO KEIZAI," (เศรษฐกิจของเกาหลีใต้) 1980.
- "KONNICHINO KANKOKU" (ประเทศไทยใต้ในวันนี้), 1981.
 "TAI NO KAKYO NI TSUITE AREKORE" (เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับคนจีนโพ้นทะเลในไทย) ใน SHOHŌ Report, สมาคมพอค้าญุนกรุงเทพฯ, 1984 (เดือนสิงหาคมกับเดือนกันยายน).
- "SENGONIHON SHIHONSHUGI TO HIGASHIAJIA KEIZAIKEN" (ทุนนิยมญี่ปุ่นหลังสังคมกับเครือเศรษฐกิจเอเชียตะวันออก), 1983.
- "DAI SAN SEKAI TO KOKKAHSIHONSHUGI" (โลกที่สามกับทุนนิยมแห่งรัฐ), 1980.
- "TAKOKUSEKI KIGYO TO HATTEN TO JOKOKU" (บริษัทข้ามชาติกับประเทศไทยกำลังพัฒนา), 1977.
- "MINAMI CHOZEN KEIZAISHI" (ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจของเกาหลีใต้), 1980.
- "MINAMI C OZEN SEIJISHI" (ประวัติศาสตร์การเมืองเกาหลีใต้), 1980.

รวมบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ประวัติศาสตร์ พ.ศ. 2488 – 2527

เนื่องในโอกาสงานพระราชทานเพลิงศพ ศาสตราจารย์รอง ศยามานนท์ ในวันอาทิตย์ที่ 18 สิงหาคม ที่ผ่านมา ณ เมรุวัดราชทิพย์ ศิริยาณคีรีย์ และคณะอาจารย์ภาควิชาประวัติศาสตร์และอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้จัดพิมพ์หนังสือหางประเทศไทยประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจที่สุดเล่มหนึ่งในรอบนี้ เพื่อเป็นอนุสรณ์แด่ ศาสตราจารย์รอง ศยามานนท์

รวมบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ประวัติศาสตร์ พ.ศ. 2488 – 2527 เป็นหนังสืออ้างอิงเพื่อช่วยการค้นคว้าที่รวมบทคัดย่อจากวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาประวัติศาสตร์ ทั้งหมดเท่าที่ได้มีการเขียนขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในหลักสูตรของสถาบันการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในประเทศไทย ทั้งแบบการศึกษา 2488 ถึง ปีการศึกษา 2527 รวม 277 เรื่อง พิมพ์ขนาดแปดหน้ายก กระดาษปอนด์ หนา 176 หน้า ยังพอมีเหลือจากการแจกในวันพระราชทานเพลิงศพ

ผู้สนใจ โปรดติดต่อขอได้ที่ ภาควิชาประวัติศาสตร์ กองอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ 10500 โทร. 2514963 ในราคามีมูลค่า 50 บาทต่อหนึ่งเรื่อง จัดส่งฟรีไปรษณีย์ โปรดส่ง ตัวเล็กเงินไปรษณีย์ มูลค่า 55 บาท (รวมค่าส่ง) สั่งซื้อในนาม “นางสาวสุวิมล รุ่งเจริญ กองอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ 10500”

รายได้ทั้งหมดจากการจำหน่ายหนังสือเล่มนี้ จะนำเข้าสมทบจัดตั้งกองทุนเพื่อบรรเทิด แหล่งทุนสนับสนุนการศึกษา ศาสตราจารย์รอง ศยามานนท์ ต่อไป